

Horrorcon 2022

Oblíbený festival pro příznivce hororu ve všech jeho formách umění se letos uskutečnil v nových prostorech pražského klubu Kotelna. Díky tomu se na něj opět mohla vrátit i výtvarná výstava, ale nechyběly ani křty knih, besedy se zajímavými osobnostmi nebo hudební vystoupení.

Knižní křty se převážně konaly v prostoru restaurace hned za vstupem. Jednalo se o poměrně velkou místnost, která ovšem byla postupem času velmi slušně zaplněna. Nalezli jste tu i stánky s knihami nakladatelství Carcosa a Golden Dog nebo část vystavených obrazů. Nechybělo ani občerstvení a něco k snědku.

Odpolední část začínající už po dvacáté hodině se věnovala právě především spisovatelům a jejich novým knihám. První na řadě byla **Ludmila Svozilová**, která svým fanouškům představila novinku **Zemři, Kaine: Svatyně**. Už v tuto chvíli na scénu vstupuje i její kolega **Jiří Sivok**, který se stal jednou z nejdůležitějších osobností dne, když ho takřka celý odmoderoval.

Hned poté ovšem moderátor usedl, aby se nechal sám zpovídat. Křtila se totiž i jeho novinka **Líp už bylo**. Hosté v tu chvíli už začali přibývat a připravovat se především na následující mega křest další hororconí antologie **Bizarropolis**.

Na ni se dostavila většina autorů včetně **Petra Stančíka**, **Petra Bočka** nebo **Tomáše Martona**. Nechyběla samozřejmě ani editorka **Kristina Haidingerová** a speciálním hostem se stala královna české fantastiky **Františka Vrbenská**. Dozvěděli jsme se informace o vzniku jednotlivých povídek, ale i mnoho dalších zajíma-

lostí. Nakonec bylo toto dílo pokřtěno lubrikačním gelem a bylo připraveno, aby putovalo do rukou natěšených čtenářů.

Ve stejném prostoru ještě došlo k představení značky **Kiki-mora team**, ocenění výherců v literární soutěži **O krvavý brk** nebo vyhlášení nejlepších masek (kterých nakonec bylo bohužel poskrovnu). Právě v poslední jmenované akci se poprvé oficiálně objevuje hlavní hvězda HorrorConu – finský autor temných hororů **Marko Hautala**. Předal jednotlivým soutěžícím ceny a poté se s nimi i vyfotil.

Přestože sami vidíte, jak byl v tomto prostoru bohatý program, stále se jednalo jen o jeho část. Jestliže jste se totiž přesunuli o patro výše, mohli jste navštívit zdejší mučírnu, v níž se odehrávaly besedy s dalšími osobnostmi hororu nebo promítání filmů.

Vystoupila zde se zajímavou přednáškou o stvůrách z jihu Španělska **Lucie Lukačovičová**, parádní knížečka pokřtil její tvůrce **Pavel Skořepa** společně s **Romanem Tilcerem** a nechyběla ani hodně zajímavá přednáška o broucích **Honzy Vojtíška** a **Kristiny Haidingerové**. Do toho nějaký ten film, a nakonec blok **Infernalismu**, skupiny autorů a básníků. Jednalo se o hodně zajímavou scénu nejen samotným vzhledem, bohužel však někdy zůstala trochu upozaděna.

V protější místnosti jste si mohli prohlédnout i děsivé masky Pavla Slaughtera Jelínka nebo navštívit další stánky se skvělými předměty a knihami od nakladatelství **Medusa**, **Kiki-mora teamu**, **Zdeňka Svobody** či **Kiry Bulat**. Bylo toho prostě dost, za co jste mohli utratit svoje penízky. pokračování na str. 7

OBSAH

Horrorcon 2022	1	Dějiny sci-fi v komiksu	15
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	A. E. van Vogt: Jako bájný fénix	16
Hvězdný bulvár	3	Cesta do hlubin rusákovy duše VII	21
Česká sci-fi v Los Angeles	7	Bude Richard Nixon prezidentem...?	22
Miroslava Dvořáková: Na hraně zkázy	8	Časem s vědou – prosinec	24
Chvála Ostravy	9	Pekla vzdálená i blízka	25
Hněv draků	10	Třicet let bez Issaca Asimova	26
Annalee Newitzová: Autonomie	11	Zpráva o pátku 28. března 1985	27
Tommy Taylor a falešná identita	13	O Stříbřitěleském halmochron	28
Několik vět k problému angažovanosti	14	Ukrajinské 20. století	28

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Tento Interkom vznikl ještě před odjezdem na Fénixcon, čili info o něm najdete až v lednovém čísle, v tomto se vrátíme k nedávnému HorrorConu. Ale úplně předvánoční čas neignorujeme.

Jako čtení pod stromeček přinášíme na straně 16 jednu z u nás nejlivnějších SF povídek, pro naši generaci doslova formativní. V šedesátých letech vyšla hned v několika časopisech (Radar, Interpress Magazin, Květy, později ve fanzinu Villoidus...) Mám za to, že než se v roce 68 odhalila i těm ochotným uvěřit pravá tvář ruského impéria, část intelektuálů se upřímně zamýšlela nad budoucností socialistického a jedinou možná i komunistického lidstva. Co budou ti pracující, nejlépe po mírovém překonání kapitalismu, dělat? Budou dál stát u soustruhů, jen radostněji, protože nevykořisťovaní, uspokojí tu inteligentnější část populace šlechtění ještě výnosnějších tulinů? A tady přišel autor ze zahrávajícího Západu s vizí vývoje člověka v supermana jako k úkolu pro nadcházející tisíciletí, kdy už lidé budou jako bozi. Tím si alespoň já vysvětluju časté přetiskování povídky a občasně odvolávky na ni jinde v tisku.

Výše zmíněnými iluzemi jsme už netrpěli, nás ohromila velikost té vize, ta přilákala mezi sciifisty snílky i pragmatiky, to nás u SF přidrželo po dlouhá desetiletí.

Dnes želobu na povídky s podobným účinkem často nenarazím, ale doufám, že jde jen o projev stařeckého skuhrání a nepochopení a že jde o chybu na mé straně...

Před sto lety se na Den válečných veteránů narodil Kurt Vonnegut, skoro vše, co jsme o něm uměli říci, najdete v pátém a šestém čísle Interkomu 2007, což je rok, kdy 11. dubna Kurt Vonnegut, Jr. zemřel. Letos jsme si jej v březnovém čísle připomněli povídkou Bergeron Harrison, ve které před desítkami let předpověděl dnešní rovnostářské běsnění. A přeje je tu ještě něco: po patnácti letech pátrání jsem se náhodou od Ivana Adamoviče dověděl, že reportáž Ondřeje Neffa o Vonnegutově návštěvě v Praze vyšla ve fanzinech Makropulos a Trifid. Tak ji alespoň dodatečně přidáváme k textům Honzy Hlavičky a Pavla Kosatíka, které najdete ve zmiňovaných číslech ročníku 2007. Vonneguta ostatně Ondřej Neff zmiňuje i ve své eseji o angažovanosti literatury a jejich tvůrců na straně 14.

Na dalších stránkách najdete excelentní recenze Jiřího Grunta, po pěti letech nám připomenul nedocenenou Mizeonskou trilogii Mirky Dvořákové, a naopak trochu varuje před poněkud přečeňovanou Autonomií Annalee Newitzové.

Ivo Fencel nám připomíná, že Isaac Asimov už není mezi námi třicet let. A Britská konzerva nám dá do souvislosti Richarda Nixona, SF a film.

Zdeněk Rampas

Předplatné i doplatné na 2023

Zaznamenal jsem, že nejpřednější z vás s příchodem chladných dní již myslí na zimu a příští rok, a začali posílat předplatné na rok 2023. Beru to jako povzbuzení a oznamuju, že přes rostoucí inflaci nezvyšujeme cenu předplatného.

Platit lze přes konto u Fio banky, které má tu výhodu, že bez poplatků umožňuje poslat peníze i slovenským předplatitelům. Takže pro platbu z ČR použijte číslo konta: 2700397108/2010 a pro platbu ze SR IBAN: SK89 8330 0000 0027 0039 7108 (platbu zadejte jako vnitrostátní převod). Stále 400 Kč (respektive 16 euro, nebo podle momentálního kurzu), pokud si nejste jisti, jak na tom jste, napište mi. **ZR**

Odposlechnuto

- Zlato, ty žálíš? - Ne... - Miláčku, ty žálíš. - Ne... - Lásko, ty žálíš!
- Už jsem ti říkala, že ne! - A dáš mi pusu, lásko?
- AŤ TI DÁ PUSU TA PÍČA, CO TI OLAJKOVALA STATUS!

JYRKA

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 12/2022 (361)

Adresa redakce

INTERKOM

Letecká 6, 161 00 Praha 6, ČR

e-mail: zrampas@gmail.com

<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka

Kristýna Benediktová

Redakční kruh

Franta Houdek, Jan Vaněk jr.
a Michaela

Autoři tohoto čísla

Ivan Adamovič, Ivo Fencel,
Grobenius Grob, Jiří Grunt,
Richard Klíčnický, František Houdek,
Lukáš Loužecký, Pavel Mandys,
Jára Míkovec, Ondřej Neff,
Jaroslav Olša, jr., Zdeněk Rampas,
Petr Svoreň, jr., A. E. van Vogt

Fotografie

Lukáš Loužecký,
Generální konzulát ČR v LA

Sponzoři tohoto čísla

Jiří Doležal, Jiří Grunt, nakl. Epoque,
Petr Habala, Jan Haberle, Richard
Podaný, Daniela Kovářová

Vychází nepravidelně.
Uzávěrka tohoto čísla
byla dne 1. 12. 2022

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

Život dělíme na tři etapy: mládí, střední věk a vypadáte dobře.

Kdysi se říkalo každé slečně panna, dnes se říká každému zaměstnanci pracující. **Gabriel Laub**

Zbraně ještě nikdy nic nevyřešily, s výjimkou otrokářství, nacismu a komunismu. **Lukáš Visinger**

Progresivní vydavatelství přichází s novým magazínem speciálně pro ženaté muže. Každý měsíc bude na obálce tatáž žena. **Jyrka**

Když hduáte nad vyšší životních nákladů, nezapomeňte, že v ceně je zahrnuta také každoroční cesta kolem Slunce.

Když se podíváte na fotky z Teheránu 70. let, pak na nich vidíte mnohem méně burek než dneska v Evropě. **Lukáš Visinger**

Po odvysílání krátkého filmu o dopravě ve Varšavě prasklo v USA na Polsko, že je to rasistická země, která nepouští černochoy do metra. **Slawek Sączek**

◆ ◆ ◆

● **28. října** slavíme nekulaté výročí státu, který jsme dle Pavla Kosatíka nechali lehkomyslně zaniknout. Na druhé straně historik profesor Jan Rychlík říká, že útvary, jako bylo Československo, jsou nestabilní ze své podstaty (LN 4. 11). Což ale nijak nesnižuje Pavlovu tezi, že jsme se dost nesnažili.

● **29. října** zítra ode mě čekat zázrak! Bude se vám zdát, že jsou tři ráno, ale budou dvě ráno! **Ježíš @Buhsyn**

● **30. října** kupuju od Ladislava Pátka knihu *Liga pro dráždění draka*, vyšla jen na pokračování ve VT.M. A Jirka Grunt posílá recenzi knihy *Jak být konzervativce*.

● **31. října** posílá Zuzka Hloušková info o knize *Nemožné se děje* a zároveň to demonstuje zprávou, že jde do nemocnice, ach jo. Ale jsou i dobré zprávy, kniha *Rudá šňůra* jde do tisku.

● **2. listopadu** mi Ivo Fencel posílá pozvánku na pořad Slova mají křídla.

Slova mají křídla

● **3. listopadu** pilím na Břežanku, abych po ní stihl dojít do Činoherní kavárny ve Smečkách, kde se chci asi po dvou letech zúčastnit literárního pořadu pánů Falteiska a Spáčila *Slova mají křídla*. Dlouhou pauzu zavinil jednak covid a pak častá kolize jejich termínů s konáním Klubu Julese Vernea. Tento, v pořadí 83. pořad jsem si ale nemohl nechat ujít, protože se v něm uvolili účinkovat dva moji přátelé. Tentokrát jsem dorazil s předstihem, takže jsem si ještě stihl popovídat s oběma hlavními pořadatelí. Kavárna byla skoro plná, ale takřka nikoho, až

na překladatele ze švédštiny Zbyňka Černíka, jsem nepoznal. Bud' se za ty dva roky posluchači obměnili, nebo jsme se všichni tak změnili.

Ivo Fencel mluvil o všem možném, dověděli jsme se o jeho rodině, dětství a rovněž přítomném synovi, a také o jeho nejnovější knize *V nitru Kamerunu*, kterou začal psát už někdy ve dvanácti letech a teď se k ní vrátil a dokončil ji.

Pavel Kosatík (v tričku s úžasným logem) se soustředil na druhý díl své knihy *Slovensko 30 let poté*, pokračování *Slovenského století*. To jsem zčásti znal z četby na ČRo Plus, ale zřejmě si knihu budu muset pořídit celou. V nastalé diskusi jsme si povídali o rozdílech české a slovenské povahy, o různé startovní čáře v roce 1918 a o lehkomyslnosti, se kterou česká společnost odhodila společnou minulost.

Bára Štěpánová a její manažer (manžel a manažer v jednom) Mirek Babáš se postarali o hudební předěly. Neviděl jsem Báru už řadu let a řekl bych, že má na úřadu pro stárnutí nějakou protekci. A když několikrát pohotově vstoupila do diskuze, bylo zjevné, že jí to myslí lépe než většině o generaci mladších.

Já si pak ve vyprázdněné kavárně ještě asi hodinu povídal s Pavlem, a když jsme se rozcházeli, začala se kavárna plnit tím správným nočním životem. A musím pochválit obsluhu, asi proto, že šlo o cizinku, respektovala, že jsme se sešli kvůli hostům a ne abychom plnili plán konzumace. Když jsem si chtěl objednat horkou čokoládu, upozornila mě na to, že stroj na její výrobu je hlučný a rušil by pořad. Což sice v případě přednesu Ivo Fencle nehrozilo, ale kontrast s obvyklým bezohledným hlukem různých hospodských udělátek v kavárnách, kde se druhy *Slova* pořádala, byl nepřehlédnutelný.

Večer mi FB připomněl, že v LA otevřel Jarda Olša, jr. výstavu „Čeští malíři Kalifornie“ představující více než stoletou historii české umělecké přítomnosti tamtéž. Trochu jsem pomáhal s panely. Se 27 originálními díly (oleje, akvarely, kresby a tisky) jde o největší takovou prezentaci českých umělců v Kalifornii od roku 1949, kdy podobnou výstavu pořádaly československé organizace se sídlem v Los Angeles.

● **4. listopadu** píše Kiyomi Hirano a ptá se, v jakém pořadí uvádět editory antologie, tak snad se kniha už blíží dokončení.

● **5. listopadu** Robert Spousta informuje o dalším rojení Burianovců ve Štramberku a Radek Dojiva posílá obálku BS.

Pavel Bareš uveřejňuje článek *Je Dungeons & Dragons rasistické?* Nebudu vás napínat, samozřejmě je, níže ukázka a link, na kterém se dovíte více.

V téhle části si vysvětlíme pár pojmů na úvod a také to, jak je tzv. rasový esencialismus vetkán do základních pilířů designu 5e. Ve druhém díle si povíme o širších důsledcích aplikování rasového esencialismu na prezentaci fantasy ras. A v závěrečném díle si řekneme něco o tom, jak to obvykle dopadá, když se Wizards pokouší ve hře reprezentovat reálná etnika.

www.zestolu.cz/rpg/je-dungeons-and-dragons-rasisticke-cast-prvni-545229

Pavel Poláček dává dohromady seznam talismanů, které nacházíme v materiálech Bilconu, stále nemůže zjistit, co tam bylo tuším v roce 2013.

- **6. listopadu** se mi od Dagmar vrací korektury Interkomu 11.
- **7. listopadu** věnuju tichou vzpomínku dávným oslavám VŘSR (slovensky mnohem zvukomalebněji VOŠR) a finalizuju Interkom pro tisk. Jako by to tušili, Franta Houdek posílá vědu do prosincového čísla a Kristina Haidingerová report o Horrorconu od Lukáše Loužeckého.
- **8. listopadu** jde listopadový IK do tisku. A opět píše Kiyomi Hirano, ptá se, jak chápat název povídky Ivana Kmínka „No jo“. Na některé prosté otázky není vůbec jednoduché odpovědět.

A Jiřina Vorlová s Mirkem Dvořákem dokončují další Kočas.

- **9. listopadu** v USA už skoro sečetli hlasy, rusáci opouštějí Cherson, Vláďa Krupa k tomu poznamenává:

Mimochodem to, že ten ústup z Chersonu

RU oznámili den po volbách v USA, taky nevypadá jako náhoda. Nejspíš bylo politické zadání udržet se až do voleb...

Včera něco podobného napsal Ondřej Neff: Byla by to sakra velká náhoda, že Kyjev připustil jednání s Moskvou právě v den, kdy v USA začaly volby do Kongresu.

Bez těch amiků to zkrátka nepůjde... a doufejme, že se zachovají správně.

- **10. listopadu** Vilma v Rektorské kapli s ezo-sousedkou představují svou tvorbu. Ale v Praze se vyskytla má sestra, tak jsme se plánovali sejít, nakonec z toho sešlo. Stejně jsme nakonec vyrazili na Břežanku, Franta Novotný jde na konci měsíce na operaci, ani kvůli tomu nebude na Fénixconu. Tak jsme se sešli probrat eventualitu.
- **11. listopadu** se před 100 roky narodil Kurt Vonnegut. A také máme Den veteránů. Honza Vaněk jr. našel český překlad ikonické básně:

*Oni nezestárnou jak my, kteří jsme zbyli,
stáří je neznáví ni léta nezatrátí.*

*Při slunce západu a zase ráno
budem jich vzpomínati.*

- **12. listopadu** po čase úspěšně kontaktuju Zdeňka Rosenbauma, možná něco vydáme.
- **13. listopadu** mi posílá Petr Krejzek doslov ke scifistickým cvičením a Jirka Doležal hlásí, že nás vezme na Fénixcon.
- **14. listopadu** rozesílá Jarda Olša, jr. pozvánku na LosCon a Richard Klíčnick na KJV (dám přednost tomu druhému): ANATOMIE VERNEOVA DÍLA: TROSEČNÍCI LODI JONATHAN jako první z nového cyklu přednášek, kde členové KJV představí ta Mistrova díla, která je nějak zaujala, ukáží ilustrace a uvedou okolnosti vzniku, respektive co mají říci k dnešku, jak se liší současnost od Verneových představ budoucnosti.
- **15. listopadu** si přivstanu, abych byl už v deset v Městské knihovně, kde Pavel Mandys distribuuje v prvním kole knihy porotcům většiny kategorií Magnesia Litera. Ta ještě nemá defini-

tivní uzávěrku, přihlašovat knihy lze ještě do ledna, ale porotci díky tomuhle předkolu mají víc času na čtení. Já tam zašel místo Honzy Křečka, který má jinou akci (a Brno také není blízko). Využil jsem příležitosti ušetřit na poštovním a hned jsem kategorii Dětská literatura obohatil o Pohádky z našeho domu.

Ze známých jsem tam narazil jen na Lubora Falteiska, kategorie tuším humoristická literatura. Pak dorazila Františka Vrbenská a společně jsme se probírali hromádkou knih, než se objeví třetí člen týmu Boris Hokr. Františka vypadá moc dobře, schválně neříkám ono relativizující „na to, co všechno teď zase prodělala“. Popovídali jsme o *Dni opričníka*, a když se ani po hodíně Boris neukázal, nechali jsme mu třetinu knih, do kterých se Františka nechtělo (a u Honzy předpokládám podobný vkus), a vyrazili jsme domů.

Tam jsem chvíli zařizoval výrobu recenzních výtisků BS a pak se vydal do Jalny pro Interkomy, s nimi pak do Čáslavské, tam jsem chvíli utloukal čas, abych na další akci ve Vysočanech nebyl moc brzy. Sledoval jsem Filipa, jak zaučuje novou sílu v obchodě a děsně se snaží, aby neutekla hned první týden.

Rudá šňůra

V půl šesté jsem dorazil do restaurace Pragovka na křest knihy povídek z poblité doby Rudá šňůra. Její autor Petr Mašek, odborník přes zámecké knihovny, zná samozřejmě i biloveckého kastelána, pozval na křest kolegy z Národního muzea a kamarády z různých dob a míst, přijel např. i kastelán zámku Kunín Dr. Zetulčík.

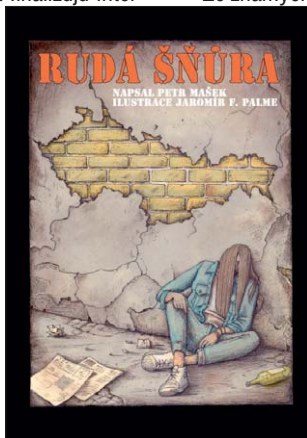
Posadil jsem se k jednomu z ještě prázdných stolů a přizval k přisednutí podobně osamělého chlapíka konstatováním, že zřejmě také nepatří ke knihovnické mafii, trefil jsem se, šlo o pradávnoho autorova kolegu, nyní advokát Víta Beránka.

Z nějakých technických příčin vlastní křest začal asi se čtyřicetiminutovým zpožděním, leč u stolu s námi seděla paní, která se zabývá sociální prací, něco jako Anička Šochová, a umí o ní stejně zajímavě vyprávět. Vedle toho má na bytě ukrajinskou matku s dcerou, takže než začalo to hlavní, jsme se s Martinem Petiškou nenučili. Ten dokonce vypravěčce nutil svůj mail, že by její příhody sepsal.

Tři povídky z Rudé šňůry četl Ing. Pavel Ctibor, mezi nimi hrál a zpíval ilustrátor knihy Jaromír F. Palme, jako hudebník známý pod jménem Fumas a zakládající člen kapely Původní Bureš. Nesmím zapomenout na pohoštění přesně odpovídající zobrazované době: tlačenka, sekaná (taková červená a tvrdá) a gothajský salám, chyběla jen dnes už nesehnatelná delikatesa krevní tučnice.

Večer se po návratu domů dovidám, že dnes je nás na zeměkouli 8 miliard... uvidíme jak dlouho, rusáci střílí přes hranice NATO.

Na FB Ivan Adamovič zveřejnil stížnost J. K. Tyla na dobovou cenzuru: *K otevření divadla vybral jsem neprovozenou*

ještě Svobodu veselohru Skreta, český malíř, ale slavná censura řekla: „To nedovolíme!“ Překázela jí figura nadutého Němce a teprva když jsem z ní zkaženého Čecha utvořil, řekla milostivě: „Ano, teď jí hrajte!“ a označil to jako Kapitalku ze zásadovosti českých obrozenců, in: J. K. Tyl: *Nebezpečný proslov (1848)*. Úplně tomu postojí nerozumím, přeloženo do dnešních termínů přeče „Osvícený multikulturní úřad bránil Tylovi v šíření stereotypů a narušování etnického smíru“.

● **16. listopadu** ráno, když jsem poslouchal o startu Artemis k Měsíci, jsem si uvědomil ještě jednu českou stopu související s USA a obálkou knihy BS. Projekt Apollo se nejmenoval po řeckém božstvu, alespoň ne bezprostředně, ale po admirálu Apollo Součkovvi, který se už psal bez háčku, ale ještě jeho otec se narodil v Čechách.

● **17. listopadu** poslouchám ČRo Plus a dovídám se, že obyvatelé a obyvateľky Teplic už před 17. listopadem ('89) demonstrovali za životní prostředí a že ani dnešním stávkujícím studentům a studentkám není lhostejné, a že by si z nich Češi a Češky měli vzít příklad. Zadumal jsem se nad takovým klopotným vyjadřováním (v Německu už prakticky povinném) a došlo mi, že to samozřejmě není nic, co by souviselo se zviditelňováním žen a upozorňováním na důležitost jejich role ve společnosti, že jde o akustický prapor, přihlášení se k příslušnosti k pokrokářské frontě. Připomenulo mi to, že jsem v pondělí na téže stanici zaslechl kritiku tradiční nukleární rodiny, protože se v ní děje nejvíc znásilnění, domácího násilí a týrání dětí. Začal jsem se tehdy obávat, že nám pokrokáři, až se dovědí, že v nich prokazatelně umírá nejvíc lidí, zakážou posteť.

Vyhledal jsem si pondělní autorku a ulevilo se mi, zatím to nevypadá na nějaký vítězný pochod institucí, v obou případech šlo o stejnou osamělou a izolovanou b**ku, pardon aktivistku redaktorku Kláru Vlasákovou.

Abych si zlepšil náladu, čtu si komentáře pod článkem o dalších magorech, co se někde k něčemu přilepili, tenhle byl dobrý: *Proč se jednou taky nepřilepí k lopatě?*

A pod článkem, že v Polsku chtějí do pěti let vybudovat futuristické letiště, jaké známe jen z ropných monarchií, mě zase pobavil povzdech, že když u nás máknem, tak už v tu dobu budou na Veselavíně pohyblivé schody.

A čí narozeniny by se už měly pamatovat lépe, než naši milé Sanči Fülle, a zase zvládáme blahopřání až dodatečně.

● **18. listopadu** vyrážíme s Michaelou do kavárny knihkupectví Academia na besedu s autorem knihy *Ukrajinské 20. století* Volodymyrem Vjatrovycem.

Čekali jsme v tom psím počasí minimální účast, a tak jsme přijeli sotva de-

set minut před začátkem. Sálek už byl zaplněn do posledního místečka, tak jsme postávali mezi regály s ještě celkem slušným výhledem na účinkující. Pak dorazil Honza Vaněk jr. a nakonec Viktor Janiš.

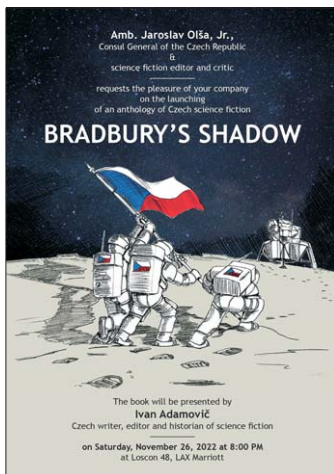
Část knihy jsem znal z četby na ČRo plus, ale bylo zajímavé slyšet věci přímo od autora, který je zároveň poslancem a členem sil teritoriální obrany. Většina sdělení by se dala shrnout tak, že *Ukrajina je v tuto chvíli štítem Evropy a že pokud Rusko přestane bojovat, nebude žádná válka, pokud přestane Ukrajina, nebude žádná Ukrajina*.

Zajímavá mi přišla zmínka o tom, že část západních historiků a politologů odmítá Rusko chápat jako poslední imperiální říši. Přitom Sovětský svaz a dnešní Ruská federace nebyly a nejsou nic jiného než pokračování carské říše, která se oficiálně nazývala Ruské impérium. Dokonce i protiputinovský (pe-restrojkový) historik Andrej Zubov (editor knihy *Dějiny Ruska 20. století*, nyní působící v ČR) má s tímto výkladem problém. Vzpomněl jsem si v té chvíli na dojem z četby některých knih Alexandra Solženicyna, stručně řečeno „bolševik špatný, ale veliká Rus a její hranice svaté“. Je to v nich jako v koze. A pobavilo mě, že v tutéž chvíli zmínil Solženicyna i Volodymyr.

Zajímavý byl i nezávislý autorův pohled na prezidenta Zelenského, ten byl před válkou exponentem smířlivé, promírové až populistické strany a nevěřil, že je Rusko napadne, ani když mu to říkali Američané. Až válka z něho udělala to, čím je dnes.

Pořad včetně besedy a některých hloupých dotazů trval dvě hodiny, zde se ukázala nevýhoda našeho postavení mezi policii s andragogikou a křesťanskou regionalistikou. Nic pro ukrácení chvíle. Honza Vaněk jr. alespoň srovnal knihy, aby v policii zářezávaly 😊, ale pak musel odkvácat na nějaké lužicko-srbské divadlo.

Následovalo podpisování knihy a my zbylí se pokusili dostat k naší přítelkyni Ritě Kindlerové, která knihu přeložila a celý pořad tlumočila, bohužel stejný nápad mělo i deset dalších posluchačů. Po čase, kdy jsme byli opětovně předbíháni, vy-

Nakladatelství Academia vás srdečně zve na setkání s ukrajinským historikem Volodymyrem Vjatrovycem a na prezentaci českého vydání jeho knihy

Ukrajinské 20. století.

Akce bude spojena s debátou o současném stavu na Ukrajině.

Moderovat bude historik a filosof Petr Hlaváček.

Pořad proběhne v češtině a ukrajinštině, tlumočnicí bude překladatelka knihy Rita Kindlerová.

pátek 18. listopadu 2022 v 17 hodin
Literární kavárna Academia, Václavské náměstí 34, Praha 1

Видання Історія запрошує на зустріч з українським істориком Володимиром В'ятровичем та на презентацію чеського видання його книги

Українське XX століття
(в укр. ориг. Історія з грифом «Секретно»).

Захід буде пов'язаний з дискусією про сучасну ситуацію в Україні.

Модератором виступить історик та філософ Петро Гловацький.

Зустріч відбуватиметься чеською та українською мовами, усно перекладатиме Ріта Кіндлерова, перекладателка книги.

П'ятниця, 18 листопада 2022 року о 17:00
Літературна кав'ярня Академія, Вавлівський набір 34, Прага 1

H I S T O R I E

academia

myslela Michaela úspěšnou strategií obklíčení Rity ze tří stran, kdy čtvrtou tvořila stěna. Pak už se mezi nás vecpal jen jeden šilený wikipedista. Probrali jsme život, Rita si nedávno zlomila nohu, ale během celé té doby statečně stála, došlo i na Ukrajinu a její mnohojazyčné obyvatele. Zeptal jsem se, zda by k odlišení a oddělení Ukrajinců od Rusů nepomohl přechod na latinu, a dověděl jsem se, že to není můj, ani nový nápad, že se o tom mluvilo už před sto lety, ale neprojde to, navíc ve velké části Ukrajiny se nemluví ani rusky, ani ukrajinsky, ale suržykem (což je smíšený jazyk vzniklý na základě ukrajinštiny a ruštiny. Gramatika a výslovnost jsou převážně ukrajinské, v lexicu však převažuje ruština.). Napadlo mě, jak by vypadalo naše obrození, kdyby se němčina lišila od češtiny asi jako dnes slovenština...

Doma nás přivítal první letošní sněh, zatím asi jen v Ruzyni, dole u Vltavy o něm nejspíš ani nevědí.

● **19. listopadu** poslal Jirka Grunt dvě jako vždy excelentní recenze, jde se na prosincový Interkom.

Zemřel Greg Bear, autor Boží výhně, Darwinova radia, Darwinových dětí, Hudby krve a dalších...

● **20. listopadu** dorazila další část překladu antiutopie *Deník 2038*, knihy o diktatuře dobra dotahující ad absurdum trendy v současné německé společnosti, ale vlastně celého vyspělého Západu. K tomu ad absurdum bych jen dodal, že se i Zamjatin či Orwell zdáli nepředpojatým novým věcem a změnám otevřeným myslím ve své době přepjatí a alarmističtí...

● **21. listopadu** zlobí mě záda, škrábe v krku, vynechávám Časlavskou, ostatně uvidíme se všichni na KJV.

● **22. listopadu** signální výtisky Bradbury's Shadow doputovaly k nám domů, jsem klidnější a trochu pracuju na Interkomu.

● **23. listopadu** jdeme s Michaelou večer do Klubu Julese Verne, vleču tam věci pro Ivana Adamoviče, který zítra odlétá do LA na Loscon, veze tam signální výtisky BS a knihu *Planeta Eden - Svět zítřka v socialistické Československu*. Pro Davida Brina jsem mu sehnal úplně první lkarii, o které si tento myslí, že je na její první straně. Asi není, ale je tam alespoň (česky) název jeho povídky *The Crystal Spheres* (Křišťálové sféry). Vše si tam ode mne převzal Honza Vaněk jr., který to Ivanovi po KJV předá.

Přednášku držel nejstarší člen Klubu Franta Novotný, podrobně v ní rozebral knihu *Trosečníci z lodi Jonathan*. Verne desítky let před vznikem bolševické strany popsal půtky mezi socialisty a komunisty a románovou formou osvětlil, jak skončí pokusy o budování utopie. (Násilím a potoky krve, kdybyste nevěděli.)

Ale než začala přednáška, povídali jsme si s Ondřejem Müllerem, který opět zavítal do MATu. Donesl předsedovi Bimbům komiks Zuzanka. Ondřej nyní pracuje na čtvrtém dílu Burianovské monografie a zjevně je to záprah. Pravidl: na Bimbovi (Konečném) jsem zešedivěl, z Buriana oplešatěl.

Franta Novotný mi poslal novelu ze světa Křižníku Thor, asi si ji nahraju do čtečky a zalezu na pár dní do postele.

● **24. listopadu** odlétá Ivan Adamovič do USA, hlavně aby ho vložili na stejném letišti jako jeho kufr, pokud to bude v LA, tak 3x sláva.

● **25. listopadu** jsem se nechal udolat rýmou a hexenšusem, a odvolal jsem cestu do Jičina na sraz spolužáků ze ZDŠ. Odpoledne se díky zvláštní synchronicitě dovídám, že Viktor Janiš jede přednášet do Ostravy. Celá naše bublina obdivuje jeho odvalu a vyjadřuje mu na FB podporu:

Ty jsi opustil Prahu? Jako heroismus ano, rád si o tom čtu, ale je třeba zacházet tak daleko? Máš tu ženu, děti, knihovnu, psy...

Jan Jandourek

● **26. listopadu** čtu číslo čtrnáctideníku A2 věnované Kurtu Vonnegutovi jr., které mi opatřil Honza Vaněk jr. Redakce se v něm omlouvá čtenářům, že otiskli mikropovídku Ondřeje Neffa. Přemýšlím, co je zhovadilejší, takové čtenářstvo nebo redakce, která potřebuje psát podobné omluvy... Protože jsem A2 nedostal zadarmo, podpořil jsem vlastně ten odpudivý plátek částkou 49 Kč. Abych si očistil karmu, předplatil jsem si za tři tisíce Týdeník Echo.

Svět je malý, český zvláště, poslouchal jsem dnes Stanislava Motla a jeho *Tajný život Alfonse Muchy*.

Vedle takových obecně známých věcí, jako že tvorbu Slovenské epopeje financoval americký mecenáš Charles Crane, jehož dceru si vzal Jan Masaryk (dlouho jim to nevydrželo, TGM tuším poslal syna do USA, aby se naučil pracovat a abstinovat, takže co čekali), tam byly drobnosti a drbinky, které jsem nevěděl, hlavně že se Mucha přátelil s Camillem Flammarionem a že spolu těžce ujižděli na okultismu, mnohé modelky sloužily i jako média.

Pak tam připomněl, že Pavel Nosek zjistil, že bajky o tom, že Slovanskou epopej přes válku ukryval odboj, jsou opravdu jen bajky, že naopak protektorátní úřady zaplatily spoustu peněz za restaurování pláten. A poslední možná-souvislost byla pověst o tom, že když Muchu zatkl gestapo (kvůli jeho členství v zednářské lóži), byl u jeho výslechu i Jiří Arvéd Smíchovský.

● **27. listopadu**, dnes má narozeniny Ivan Adamovič, blahopřejeme. A slaví je u Jardy Olši, jr. v LA, takže to jistě stojí za to.

● **28. listopadu** jsem si založil adresář na příspěvky do lednového čísla Interkomu. Ne, neskončí to, dokud někomu nepředám veslo, tedy klávesnici :-). Jak to bylo s tím převozníkem?

Odpoledne vyrazím k Filipovi do Časlavské koupit knihu o Rychlých šípech, a pak si listuju novým dílem *Přiznání iluminátů*. Doma pootevřu FB a vypadne na mě iluminátské pojednání o evoluci synantropních městských druhů. Má to ten Cukrberk dobře obšlápnuté.

Večer poslal Roman Štědrónský vydařené fotoalbum z minulé schůzky KJV, škoda, že nebyl i na té aktuální.

● **29. listopadu** mi odpověděla Kiyomi Hirano, že pokud seženu vhodnou kresbu od českého ilustrátora, dají ji na obálku chystané antologie. A tiskárna hlásí, že kniha *Pražská náplava na Kladně* se už vyrábí, pokud jste odtam nebo tam máte přátele, určitě si ji poříďte.

● **30. listopadu** zemřel spisovatel Ota Ulč. Po roce '89 začal publikovat u Iva Železného a kratší texty na *Neviditelném psu*.

● **1. prosince** mi Zásilkovna dodala knihu *Nemožné se děje*, netušil jsem, že dodávají až domů. A hned potom nám zavolal Franta Novotný, už se oklepal z pooperačních potíží a informuje o svém stavu a dalších plánech.

Zdeněk Rampas

Horrorcon a LosCon2022

pokračování ze str. 1 Pro mnohé se ovšem to hlavní odehrávalo ve velkém sále v prvním patře, kde v 18 hodin vystoupil náš exkluzivní zahraniční host Marko Hautala. Zpovídala ho sama pořadatelka Kristina Haidingerová a byl to opravdu výživný rozhovor. Marko je velký sympaták a od začátku do konce byla znát uvolněná nálada nejen na pódiu, ale i všech ostatních lidí v sále. Došlo i na dotazy z publiky, v nichž vynikal zejména již několikrát jmenovaný Jirka Sivok. Na něj se prostě soustředila pozornost takřka všude. Následovalo podepisování knih, při němž se vytvořila i docela hezká frontička.

A potom tu již je koncert slovenské elektronické fetish-gothic skupiny Hieros Gamos, která předvádí skvělou show. Ostatně v publiku zůstal i Marko Hautala se svou ženou. V čele tohoto uskupení stojí charismatická žena Gudrun a z celého vystoupení šla na všechny strany opravdu velká energie. Nakonec jsme

se tu dočkali i show cirkusové, která ovšem byla dosti pozdě, takže někteří už bohužel odešli směrem do svých temných domovů.

Celý HorrorCon ovšem nebyl jen o besedách, křtech nebo koncertu. Stal se rovněž místem seznamování, setkávání se starými známými, získávání nových kontaktů potřebných v knižní branži nebo prostě užívání si pohody. Ačkoliv byl plný zejména temných postav, díky skvělým a sympatickým lidem se zde šířilo i hodně pozitivna.

A co říci na závěr? Změna prostor z trochu stísněného Crossu do klubu Kotelna rozhodně pomohla. Ze všech stran slyším především kladné ohlasy, tento HorrorCon byl prostě skvělý. Nabušený program v čele s hvězdou finské literatury, no i letos HorrorCon potvrdil, že je zdaleka nejzajímavější akcí pro všechny milovníky hororu ve všech jeho uměleckých formách.

Text & foto: Lukáš Loužecký

Česká sci-fi v Los Angeles

Letošní 48. ročník LosConu (tedy Los Angeles Convention) proběhl tradičně po jednom z největších amerických svátků, Dni díkůvzdání, ve dnech 25.-27. listopadu 2022. Po loňské účasti, kdy na LosCon vyrazil Jaroslav Olša, Jr., tč. generální konzul ČR v Los Angeles, letos už na panelových diskusích věnovaných historii i současnosti science fiction vystoupil s Jaroslavem Olšou také Ivan Adamovič.

V Dealers room si pak účastníci LosConu mohli na českém stánku prohlédnout žánrové knihy českých autorů včetně těch, jejichž práce byly v poslední době vydány v anglických překladech a lze je zakoupit na Amazonu: Julie Nováková, František Kotleta, Jan Kotouč, Jiří Kulhánek, Martin Vopěnka a Kristina Hlaváčková. Zájemci si také mohli vzít výtisk antologie moderní české sci-fi, kterou sestavila Julie Nováková.

V hlavním sále hotelu Marriott, který LosCon hostil, si na 700 účastníků akce také mohlo prohlédnout panelovou výstavu o Miloslavu (Milesi) J. Breuerovi (1889-1945), Čecho-Američanovi, který ve 20. letech minulého století stál jako jeden z prvních autorů tohoto žánru u vzniku americké science fiction před téměř sto lety a který psal jak anglicky tak i česky

a zemřel právě v Los Angeles. Tenký sešitek, který generální konzulát u příležitosti vzniku výstavy vydal v roce 2020, se zdarma distribuoval mezi přítomnými fanoušky. Na českém stánku se také zastavila řada i v Česku známých autorů, např.

Ivan Adamovič a David Gerrold

Larry Niven a Steven Barnes, sousední stolec se svými knihami pak měl k dispozici další z v češtině vydávaných autorů David Gerrold.

V sobotu večer pak Jaroslav Olša, Jr. pořádal party, kterou navštívilo na sedm desítek fanoušků a autorů science fiction a za účasti Gregoryho Benforda a Davida Brina společně s Ivanem Adamovičem pokřtili antologii české science fiction 80. let v anglickém překladu „Bradbury´s Shadow“. Ta bude počínaje počátkem roku 2023 volně

k dispozici jak v knižní podobě, tak jako PDF. Zhruba tři desítky zájemců si ji už objednali.

Minutou ticha byl z iniciativy GK ČR vzpomenuť také hudební producent Saša Neumann (1952-2022), známý člen české krajanské komunity a aktivní účastník řady science fiction aktivit v Los Angeles v posledním půlstoletí, mezi jehož osobní přátele patřili třeba Philip K. Dick, Ray Bradbury, L. Ron Hubbard a další kalifornští spisovatelé.

Jaroslav Olša, jr.

Miroslava Dvořáková: Na hraně zkázy

Nakupování na dálku má svoje zvláštní půvaby. Trilogii *Návrat na Mizeon* jsem si koupil v podstatě naslepo, snad veden zvláštní intuící. Všiml jsem si obálky a zajímalo mě, jaký příběh se může skrývat za nostalgicky působící grafikou, která evokuje starší počítačové hry. Podobný přístup k výběru knih často nefunguje, ale od doby, co jsem se podobným způsobem dostal k tehdy ještě úplně neznámému *Pánovi prstenů*, jsem ho nikdy tak docela neopustil. A první díl *Mizeonu* zvaný *Na hraně zkázy* naznačuje, že jsem tentokrát měl vskutku šťastnou ruku.

Z počátku to tak nevypadalo. Skupina znučených puberfáků, kteří patří mezi privilegiovanou kastu „arcidémonů“, se na planetě, kde se používají obřadní dýky, ale pole se obdělávají traktory, zaplete do průšvihů, který tak docela nemohli předvídat, ale ke kterému svojí nezodpovědností rozhodně přispěli. Uff. Ale četlo se to dobře, takže jsem ještě chvíli pokračoval... a najednou jsem zjistil, že jsem zřejmě zapletený do složitých politických intrik několika generací třinácti rodů s netriviálními jmény a že s hlavní postavou to vůbec nevypadá dobře. S úlevou jsem si oddechl, že konečně chápu, co čtu, v reáliích jsem se trochu zorientoval, na ne úplně sympatického hrdinu jsem si konečně zvykl a vlastně jsem začal být zvědavý, jak se mu nakonec podaří zmoudřet a všem jím to pěkně natřít, jak se na správnou fantasy sluší a patří.

Nic takového. Na začátku druhé (ze tří) části knihy pokračuje autorka vyprávěním z jiného úhlu pohledu a očima jiné postavy. To zabořilo. Osudy hlavní postavy z první části nepustíme, jen je sledujeme méně podrobněji a spolu s dalším dějem. Nakonec musím uznat, že podobný postup umožnil nejen rychlejší a vlastně i věrohodnější rozvoj zápletky, ale čtenářsky byl o dost příjemnější, než je dnes obvyklé střídání vyprávění z úhlů pohledu různých postav po kapitolách. Když na začátku třetí části došlo k další výměně hlavního hrdiny, už jsem se vyloženě zaradoval. Je tedy jasné, že nesledujeme jen příhody několika postav, ale osud celé společnosti, která se dostala do krize a snaží se s ní vypořádat.

Jeviště celého dramatu je poměrně velkolepé. Máme tu složité strukturovanou feudální společnost, asi tucet dalších kultur na jiných planetách (jednou z okrajových je i Země), draky, subprostorové portály, magii, vyspělou technologii, staré bohy, vesmírné stanice, byrokracii a kdo ví co ještě dalšího. Jenže pozor, všechny tyto prvky jsou v příběhu vysoce funkční. Vypadá to jako dost divná směsice, nejen v tomto výčtu, ale dokonce i při čtení, ale všechny tyto věcně a emocionálně nesourodé prvky mají ve světě Mizeonu logické místo, žádný z nich není samoučelný. Všechny slouží příběhu: žádný z nich by zbývající prvky nedokázaly zastat. To je docela pozoruhodné.

Ještě zajímavějším způsobem se to ukazuje na množství postav, kterými je svět osazen. Poměrně významná část z nich

je ve chvíli, kdy se příběh odehrává, už mrtvá (nebo alespoň nezvěstná), ale přesto stále příběh podstatným způsobem ovlivňují. Neslouží jen jako dekorace, která má budit dojem, že jde o svět věrohodný, protože má propracovanou historii. Minulé události a motivace, se kterými jsme nuceni se postupně seznámit, bezprostředně ovlivňují záměry a rozhodnutí postav, které sledujeme, i rozličných jejich protivníků. Nejde přitom jen

o fiktivní analogii historického románu, významné množství motivů je závislé na specifických reáliích fantastického světa a bez nich by vůbec nedávaly smysl. Takto komplexní a přesvědčivé propojení mezi minulostí, která předurčuje a vysvětluje možné budoucnosti světa, a současností, kdy se o budoucnosti rozhoduje, je k vidění jen zřídka. Kniha díky němu působí velmi moderně, dramatickosti situace nevyplývá jen z nějaké osudovosti, i když ta je přítomna také, ale podobá se naší současné zkušenosti se světem, který se chová jako neodhadnutelný systém.

Je to zvláštní zážitek. Miroslava Dvořáková modeluje dějiny jedné společnosti vlastně velmi zjednodušeně, všechno dů-

ležitě se odehrává na zvládnutelně přehledné úrovni několika rodů nebo spíš rodin. Používá přitom archaizující rekvizity, což je při čtení příjemné a uspokojivé. Na druhou stranu nabízí jednoznačně moderní prožitek, a to od psychologie jednotlivých postav přes způsob, jak vnímají vztahy mezi sebou, až k jejich vztahu ke společnosti, kterou tvoří. A celé se to vlastně odehrává jen mimochodem na pozadí dobrodružného příběhu s docela košatou zápletkou. Daní za tuto bohatost je z počátku jistá nepřehlednost, bylo to asi poprvé, co jsem při čtení nějaké knihy skutečně ocenil a používal její dodatky, zvláště přehledy postav. Dokonce mě mrzelo, že jsou jen popsány podle rodin, býval bych dokázal využít i celkový abecední jmenný rejstřík a pro rychlejší orientaci grafické rodokmeny.

Zatímco jsem si užíval čtení, přemítal jsem, co to vlastně čtu – a docela dlouho jsem na to nemohl přijít. Podle rekvizit a důrazu na vztahy mezi postavami by se jednalo o fantasy (možná trochu říznutou horrorem). Ale celé to bylo takové světské, nearchetypální, snad až nevážné. Mohlo by jít o plnokrevnou sci-fi, techniky a vědy je tu také dost a příběh by ani vzdáleně nešlo přepsat bez fantastických rekvizit. Jenže ani tematikou nebo atmosférou to obvyklou podobu sci-fi nepřipomíná. Nakonec si myslím, že jde o programově zábavnou literaturu. Nikoli humornou, myšlena je zcela vážně. Ale psanou primárně pro pobavení. Proto autorka u ničeho dlouho neprodává, popohání příběh pořád dopředu, bere velmi vážně svůj závazek, že by nás její příběh měl hlavně potěšit. A s tímto záměrem používá takové rekvizity a taková dramatická schémata, která se jí zrovna hodí.

Výsledek přitom dává smysl, takže je používá moudře. Na

„zábavnou“ knihu je výsledek nečekaně vyspělý. Vlastně jde o jeden z překvapivě malého množství současných českých fantastických románů, u kterého jsem v duchu nevzdychal a nezoufal si nad jejich neumělostí. Obvykle jim chybí něco, co bych označil jako dostatek životních zkušeností a schopnost je odpovídajícím způsobem vyjádřit. Jinak řečeno, kniha *Na hraně zkázy* na mě působila věrohodně. Přestože jsem ji označil za zábavnou literaturu, protože nepoužívá žádné složité literární postupy a všechno důležité se odehrává viditelně přímo před našima očima, není povrchní. Ve skutečnosti je to přesně naopak, je to jedna z mála knih, kde jsou v souladu nejen psychologie postav a zápletky příběhu, ale kde se oboje navíc opírá o neuvědomělé, nicméně působivé principy, o které naši kulturu obohatilo náboženství.

Snadno se to dá ukázat na dvou případech. Zatímco se situace zhoršuje věcně i politicky, zlepšuje se morálka a charakter pro nás důležitých postav. Sledujeme to se znepokojením, ale současně to vnímáme jako správný průběh příběhu, protože chápeme, že „světské“ je méně důležité než „duchovní“. To druhé může zachránit to první, ale nikdy ne naopak. Takhle řečeno je to triviální. Kdyby to kniha přímo reflektovala, bude to nejspíš také triviální. Ale pokud podle tohoto schématu na více rovinách funguje, je to působivé. Obdobně fungují v knize hluboko ukryté motivy odpuštění a vzkříšení. To jsou témata, o kterých se toho namluvilo tolik, že už je obvykle považujeme za klišé. Ale přesto jsou na nich už od dob antických bájí založeny některé z našich nejsilnějších příběhů. Takže když je autorka použije skrytě, zahalí kulisami, ve kterých bychom je nečekali, ukazuje se, že svoji dramatickou sílu ani zdaleka neztratily. Při čtení si nic z toho nemusíme uvědomovat, možná si to nemusela uvědomovat ani Miroslava Dvořáková, když knihu psala. Na tom nezáleží: důležité je, že kniha má takto pevné kořeny, protože díky nim působí opravdově, i když by se jinak mohlo zdát, že jde jen o dobrodružný příběh bez dalších ambicí.

Tuhle vnímám jako „dospělost“ spisovatele. Principy, na kterých fungují dobré příběhy, obvykle nejsou zvlášť složité. Obtížné zřejmě je, aby si je spisovatel dokázal natolik dobře zažít, že na jednu stranu nevytvoří jen banální nápodobu jejich dřívějších předloh, ale na druhou stranu je při snaze o originalitu nepřestal respektovat. V tomto smyslu bych román *Na hraně zkázy* považoval za nenápadnou hvězdu české fantastiky. Ani zdaleka nepřináší tak závažná témata, vyhraněné postavy nebo osudové děje jako její nejlepší díla. Ať už jde o projev autorčina záměru nebo naturelu, pohybuje se v prostoru, který si ce metafyziku obsahuje jako prvek světa, ale který nemá skutečný metafyzický přesah. Působivost jejího příběhu je tak omezena, nikdy patrně nebude zářit srovnatelně se supernovami, jako jsou *Valhala* nebo *Mycelium*. Ale dá-li se soudit podle prvního dílu trilogie, zatím to vypadá, že příběh umí Miroslava Dvořáková napsat lepší. Není znepokojivý odlišností, která prosvítá něčím známým, což je obvyklý důvod působivosti fantastické literatury. Je přitažlivý známostí, která prosvítá za něčím cizím – což je vlastně literární výkon ještě neobvyklejší.

Kniha končí krizí, ke které se dlouho schyluje, ale která má svoji podobou přesto překvapila. V důsledku totiž znamená, že

podstatné množství vztahů, do jejichž věrohodného vybudování autorka vložila nemalé úsilí, nebude moci ve stejné podobě nadále používat. Přejde mi to odvážně, možná až troufalé, protože to pro ni bude znamenat spoustu práce, kterou by si mohla ušetřit. Ale znovu se projevilo, že zápletky a čtenář mají přednost. Zdá se mi, jako by nám autorka říkala, že nestačí jen postupně rozvíjet, co už je. Máme-li se s ní pustit do další knihy, měla by být i o docela jiných věcech, než jsme zažili doposud. Mně podobně velkorysý přístup imponuje. Nepřestává mě fascinovat, co všechno se vešlo do prvního dílu, a rozhodně jsem zvědavý, co přinesou díly následující.

Jiří Grunt

Miroslava Dvořáková: Na hraně zkázy, Nová vlna, 312 str.

Chvála Ostravy

„Co se ostravských intelektuálů týče, region je celkem duševně plodný (překvapivě množství slavných lidí se narodilo v Ostravě a okolí), ale navíc je požehnaný jednou věcí, která je k nezaplacení. *Ostravských intelektuálů není tolik, aby se mohli stýkat jenom sami mezi sebou. To je nutně drží trochu při zemi a v reálném světě.*

Existuje pojem zvaný Dunbarovo číslo, zhruba řečeno to je počet lidí, se kterými dokážete mít bližší vztah. U průměrného člověka je to mezi 150-200 osobami, protože jsme holt stavěni na poměry starší doby kamenné, kdy běžný kmen měl asi toto množství příslušníků. To je poměrně nízké číslo, a v Praze i v Brně už jsou intelektuální kruhy tak početné, že si vystačí mezi sebou navzájem. Řadový intelektuál tak už vůbec nemusí mít kontakt s nikým jiným, nechce-li. Toto zapouzdření ve vlastní bublině je velice pohodlné, ale připravuje člověka přesně o tu *diverzitu*, ke které se jinak postmoderna tak ráda hlásí.

Kdežto v Ostravě toto neuděláte, protože samotná matematika je proti vám. Nemůžete vytvořit homogenní spolek divadelníků nebo televizáků, neboť jich jednoduše tolik není. Z toho plyne, že víceméně každý intelektuál má ve svém kruhu blízkých známých i nějakého malíře pokojů, policajta nebo posunovače, a ti mu občas – při té zdejší otevřenosti – na něco přátelsky řeknou, že je to „cypovina“.

V takovém prostředí je obtížnější vytvářet si různé posvátné krávy a modly, o kterých se nediskutuje a jejichž přemnožením tak trpí dnešní intelektuální svět. A to je docela osvěžující. Toto napsal před časem na stránkách *Neviditelného psa* Marian Kechlibar. Zkopíroval jsem si těchto pár odstavců z článku *OSTRAVA: Kolébka má i hrob můj, aneb O jednom městě na východě*, protože mi to připomnělo situaci Československého fandumu před čtyřiceti roky. Zatímco jinde pár fanoušků (jeden až dva) založilo klub, aby se tak seznámili s dalšími postiženými láskou k science fiction, v Praze se podobných potenciálních „zakladatelů“ našlo tolik, že si víceméně vystačili sami. Přitom se od nás jako od těch v centru dění očekávalo, že ostatním budeme pomáhat nebo je dokonce povedeme. Místo toho jsme se spíš hádali.

Taková situace dnes nehrozí, historie se neopakuje, jen rymuje, díky sesífování světa je dnes skoro všechno jinak, ale přesto, zamyslete se, zda vám ve vaší názorové bublině není až podezřele dobře, a vykoukněte z ní občas.

ZR

Hněv draků aneb Afrokanadská military fantasy

První díl série afrokanadského spisovatele je zajímavý v několika ohledech. Především v tom, že může založit subžánr military fantasy.

Žánr fantasy vždycky dost stavěl na malých střetech i velkých epických bitvách, avšak nikdy se v jeho rámci na rozdíl od sci-fi nevyvinul subžánr military, na jehož počátcích stáli Robert A. Heinlein nebo Gordon Dickson. Ten je ve sci-fi založen nejen na líčení bitev, ale také na postavách obyčejných i neobyčejných vojáků a peripetích jejich výcviku, na popisech futuristických zbraní, na motivech (ne)soudržnosti jednotky, armádních mechanismů a podobně. Odpovědí na relativně stabilní popularitu military sci-fi se zdá být předpokládaná tetralogie afrokanadského spisovatele Evana Wintera (nar. 1991), jejíž první díl *Hněv draků* letos vyšel také česky, nedávno následovaný dílem druhým, nazvaným *Plameny pomsty*.

Už sama historie Winterova života i psaní je pozoruhodná: narodil se ve Skotsku jihoafrickým rodičům, kteří se ale pak odstěhovali do Zambie. On sám již delší dobu žije a píše v Kanadě, kde si také vlastním nákladem v roce 2017 vydal *Hněv draků*. Románu si všimli v nakladatelství Orbit, které je součástí velkého konglomerátu Hachette Group, knihu vydali o dva roky později znovu a zaznamenali s ní nepřehlédnutelný úspěch prodeje i v recenzních ohlasech. V roce 2020 vyšel druhý díl série, na další se zatím čeká.

Je možné, že úspěch knihy se zčásti odvíjí od afrického původu autora – černá pleť je u žánrových spisovatelů stále ještě neobvyklá, i když čtenářský i nakladatelský zájem o ně prudce zvýšil fenomenální úspěch knih americké autorky sci-fi a fantasy N. K. Jemisinové. Potěšující přitom je, že i když jsou Winterovi hrdinové převážně tmavé pleti a pro jejich jména či funkce autor s oblibou používá novotvary vytvořené z jazyka zambijského kmene Xhosů, rasová frustrace tu nehraje žádnou roli.

Román *Hněv draků* vypráví příběh z fiktivního světa Rykot. Vše začíná, když na cípu kontinentu zakotví velké množství migračních lodí, na nichž se plaví v podstatě celý národ takzvaných Vyvolených. Jejich společnými rysy jsou především náboženství a uctívání Bohyně nebo schopnost ovládat magii. Už při vylodění se střetnou s domorodci, zuřivými divochy, kteří sice zdaleka nevládnou takovými dovednostmi jako Vyvolení, zato jich je mnohonásobně víc. Po krvavé bitvě v prologu autor přeskočí o sto let dopředu, kdy si Vyvolení na obsazeném území vybudovali města a vytvořili civilizaci založenou na přísné kastovní hierarchii. Jejich střety s domorodci však přetrvávají, a dokonce se zdá, že po desetiletích nepřetržitých bojů se štěstí začíná od Vyvolených odklánět. V tomto rámci Winter vypráví příběh mladého „nižšího robotníka“ Taua. Ten je členem druhé nejnížší kasty, pod ním už jsou jen nevolníci, kteří nemají ani osobní svobodu. Navzdory tomu se přátelí s jedním nižším šlechticem, kterého trénuje Tauův otec, ceněný válečník a velitel. Série tragických

událostí však Taua odváne až do tábora lhauguů, vybraných vojáků, kteří se po výcviku mají stát součástí armády Vyvolených, což je čestná i lákavá služba, jakkoliv budou jen předvojem elitních šlechtických jednotek. Kastovní systém přitom není symbolický: šlechtici jsou očividně vyšší, svalnatější a zdravější než členové nižších kast. Tau přitom nevyčníká ani mezi „svými“, je spíše malý a hubený. Počáteční handicap ale při vojenském tréninku dohání zarputilostí až zuřivostí, s níž se vrhá i do předem prohraných bojů – má totiž v hlavě pomstu, kterou chce na vysokých šlechticích vykonat.

Bojovému výcviku Tau obětuje téměř vše, nic jiného ho nezajímá. Dokonce pro trénink využije i nebezpečných (a pro většinu členů jeho kasty nemyslitelných) výletů do magického zázsvětí, kde bojuje s démony. I díky tomu se vypracuje na nejlepšího bojovníka své jednotky a postupně se z něj stane i postrach sebevědomých a pyšných Indlovů, bojovníků ze šlechtických kast. Vše samozřejmě v rámci výcviku, díky němuž se ti nejlepší rozřadí do armádních sil.

Winterovo psaní není zdaleka tak rafinované jako u zmíněné Jemisinové, děj je vlastně velmi jednoduchý a přímočarý, spěje od jednoho tréninku ke druhému, od souboje k souboji. Autor Tauovi sice také dopřeje romantickou zápletku, i ta však nakonec hlavnímu hrdinovi hlavně pomůže ještě zdokonalit bojový trénink. Domorodci, jimž Vyvolení říkají Bezbozi, jsou jako přírodní živé (nebo jako brouci v Heinleinově sci-fi), pustošivá síla, kterou je potřeba zastavit za všech okolností a za cenu veškerých možných obětí, síla, která se možná občas vyčerpá, ale nikdy nezmizí a v nekončící válce je potřeba být vždy připraven na další nájezd. Teprve v závěru Winter trochu odkryje některé postavy z nepřátelského tábora a nepochybně si připravuje prostor pro zpochybnění přinejmenším striktního kastovního systému Vyvolených, možná i samotné identity tohoto národa.

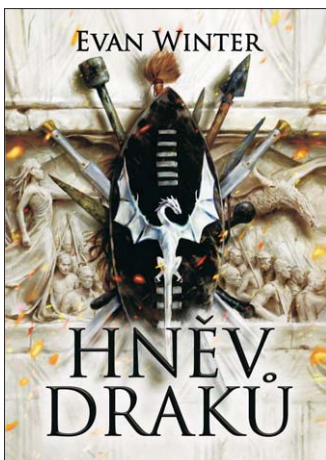
Ale také platí přísloví, že v jednoduchosti je síla – a Winter dokáže všechny ty souboje, bitky a bitvy vyprávět dostatečně sugestivně a dynamicky, aby čtenář neodtrhl oči od stránek. Mladším ročníkům děj i stavba románu možná připomene nějakou počítačovou hru, ti starší (a dodejme, že cílovou skupinou jsou tu jednoznačně muži) si vzpomenou na Heinleina a ocení, že schéma military někdo úspěšně převlékl i do kabátu fantasy. Ostatně v dalších knihách série se může ještě ukázat, že Winter má svůj svět a příběh promyšlenější, než se může z prvního dílu zdát.

Pavel Mandys / iLiteratura.cz
Evan Winter: Hněv draků. přel. Milan Pohl, Argo, Praha, 2022, 496 s.

Odposlechnuto

Sto dní bez sexu. Abych alespoň slyšela, jak to zní, šla jsem si po dešti zaběhat v žabkách.

Agáta

Annalee Newitzová: Autonomie

Občas knihy pořízují z dost podivných důvodů. Obávám se, že *Autonomie* jsem si všiml jen proto, že mi jméno autorky připomnělo označení Neywitz, což je osobitý český překlad jména hlavního hrdiny ze Stephensonova románu *Sníh*. Ale Neal Stephenson poskytl svůj doporučující citát na obálku *Autonomie*, tak to vlastně nebyla tak nepřipadná asociace. Zmiňuje v něm, že knihu je možné chápat jako analogii kyberpunku pro oblast biotechnologií, což mi navíc přijde jako dobré východiško, jak o románu přemýšlet.

Jeho příběh sám je totiž velmi prostý. Hackerka (zde nazývaná spíše pirátka, což je docela vhodné, protože po světě jezdí malebně v ponorce) ukradne bohatým prototyp povzbuzujícího prostředku, které pak levněji prodá chudším, aby mohla nakoupit léky zdarma pro nejchudší. Ale rychle se ukáže, že prostředek může mít fatální vedlejší účinky, takže se snaží celou patálii napravit – ale mezitím jí jdou po krku dva vládní agenti, z nichž je jeden člověk a druhý vědomím, ale nikoliv svobodou obdařený robot. Na samotné zápletky vlastně nic moc zajímavého není, připomíná spíše film, kde se střídají dvě linie děje, který se bez větších zákrutů nebo překvapení odvíjí od zajímavého začátku k očekávanému konci. Na pozadí příběhu se však vyskytuje řada témat, která mi přišla podnětná a které na kyberpunk různými způsoby odkazují.

Sdílená je obvyklá představa, že ve světě hrají podstatnou roli soukromé korporace, tentokrát jsou to hlavně farmaceutické firmy. Tuto situaci autorka nijak hlouběji nepromyšlí, ale může to být důsledek nějakých nespécifických katastrof v minulosti, protože se zdá, že kromě různých povzbuzujících prostředků nebo rekreačních drog a prostředků umožňujících si uchovat mládí nebo prodloužit věk dožití korporace vyrábějí i řadu běžných léků, protože v knize existují náznaky, že vzrostl počet nemocí i jejich závažnost. Tento svět je pochmurný proto, že firmy si léky žárlivě střeží pomocí patentů, jejichž respektování je tvrdě vynucováno (patenty zřejmě nemají lhůtu vypršení, takže podle všeho neexistují generika). Zde se anarchistický duch knihy shoduje s běžným morálním citěním a ekonomickou teorií – regulace nutně vede k neefektivitě a zneužívání, takže léky jsou pochopitelně drahé a nedostatkové.

Obtížně pochopitelný je naopak druhý ze zdrojů pochmurnosti, totiž existence vazalských smluv, které v zásadě představují spíše nedobrovolné, časově ohraničené otroctví. Původně vznikly v souvislosti s roboty nadanými vědomím, kteří musí desetiletou službou nejdříve splatit náklady na výrobu, než obdrží svobodu. Později byl tento právní instrument rozšířen i na lidi, což moc nedává smysl. Víme, že otroctví je ekonomicky velmi neefektivní, takže dnes dává smysl vlastně jen u zákonem postihovaných činností nebo pro organizace gang-

sterské povahy. Ale vazalské smlouvy nejsou ani jeden z těchto případů, takže se mi zdá, že zde se autorka snaží svůj svět líčit v temných barvách poněkud účelově.

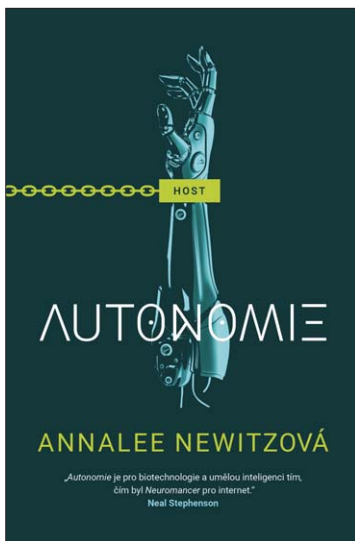
Je to potřeba, protože její podání budoucnosti je vlastně velmi optimistické, i když se nám snaží sugerovat, že není. V tom je svět *Autonomie* od běžných kyberpunkových představ dost odlišný. Jako úplně běžné nám ukazuje technologie, které by dramaticky musely zlepšit lidský život. Tvzení, že významná část lidstva žije v chudobě, tak nejspíš předpokládá relativní vnímání chudoby: jsou chudí jen vůči nějaké budoucí představě normality. Annalee Newitzová se velmi důsledně vyhýbá tomu, aby nám ukázala, jak chudoba v jejím světě vlastně vypadá. Mám totiž silné podezření, že i problémové oblasti, které se týkají léků a nucené práce, by v porovnání s chudšími částmi dnešního světa musely vypadat jako významné zlepšení, což se jí pro atmosféru knihy nehodí.

Vlastně bych řekl, že jde o příznak obecnějšího jevu: autorka se v *Autonomii* vůbec nesnaží přemýšlet o tom, jak by mohla vypadat nebo působit naše budoucnost. Nereflektuje sociální změny, motiv korporací používá v desítky let staré podobě jen jako kulisu. Její biotechnologie mají

v příběhu jen doslovnou funkci, nepovznesou se na úroveň obecnějších metafor. Její roboti jsou někdy až komicky antropomorfní, i když takové vnímání u svých lidských postav kritizuje. Spíše by se dalo říct, že přesně naopak do budoucnosti projektuje skoro beze změn současné představy – ale i v takovém pojetí je její „budoucnost“ zajímavá.

Hezkým příkladem je její krátký exkurz do budoucích dějin Afriky. Tvrdí nám, že k zlepšení ekonomické situace kontinentu došlo poté, co se po odbourání regulací v zemědělském výzkumu stala v porovnání se zbytkem světa zemědělská výroba efektivní a pro investory přitažlivá. To je myšlenka, která sama o sobě není nesmyslná, ale naprosto pomíjí, že úspěšné využívání technologického výzkumu má i svoje nutné sociální předpoklady. Hezky tak ukazuje představy dnešní akademicko-nerdovské kultury. Ta z platného pozorování, že řada problémů byla úspěšně vyřešena čistě technickým způsobem, došla k bláznivému závěru, že všechny problémy se dají řešit technicky. Těžko říct, co si v této záležitosti myslí autorka sama, občas mi skoro přišlo, že podobný postoj téměř paroduje, ale po většinu knihy je brán zcela vážně.

I když svět *Autonomie* tak vypovídá spíše o současných nepřilíš složitých a nepřilíš realistických snech, je to vlastně studie, která je mnohem zajímavější, než je dnes téměř povinná představa ekologické a sociální katastrofy. Budoucí společnost je například vyhraněně konzumní, v mnohem větší míře než dnes, ale není to vůbec vnímáno jako negativní. Možnost

ad hoc výroby („3D tisku“) prakticky zadarmo a z biologicky rozložitelných materiálů způsobila, že je víceméně neomezená míra spotřeby schvalována. Ve fiktivním světě byla problémem zjevně jen likvidace odpadu, ne sama jeho produkce; problematikou proto nebyl ani konzumní postoj samotný. Překvapivě se podobný přístup týká i společenských jevů: není potřeba odstranit příčiny problémů, stačí vyřešit jejich následky. Ve chvíli, kdy jsou genderové a sexuální otázky víceméně respektovanou záležitostí osobní volby, je existence sociální struktury společnosti vnímána jako v zásadě oprávněná. Vede-li například k predátorskému ekonomickému jednání, není to systémová vada, je to jen záležitost chybné legislativy v záležitosti patentů.

Tato projekce současnosti do budoucnosti se docela zřetelně ukazuje i na stylistické úrovni, totiž velmi moderním slovníkem. Dříve si autoři vymýšleli nová slova, aby evokovali ještě neexistující skutečnosti. Annalee Newitzová používá slova pro velmi aktuální, ale téměř jistě jen přechodné jevy, takže její kniha začne připomínat budoucnost, až když za deset nebo patnáct let dostatečně zastará a módní slova budou zapomenuta. I když je pravda, že některá přirovnání pro mne byla nejasná už nyní, docela by mě třeba zajímalo, jak si mám představit „tajné čajovny v pražském stylu“ (str. 154). Kniha se také, hlavně zpočátku, snaží vyvolávat emocionální dojem pomocí vnějších efektů, například při ovládání přístrojů. Snaha vytvořit tak zdání profesionálnosti je dvojsečná, protože každý, kdo si něco podobného opravdu zkusil, ví, jak bývají efektní rozhraní pro skutečnou práci nepraktická. Původní kyberpunkové používání efektů jako metafor mi přijde přesvědčivější.

Snaha působit aktuálně ovšem zasahuje hlouběji a někdy jsem si z toho zoufal. Autorka se příliš nezajímá o celkovou kompozici příběhu. Téměř všechna první setkání postav jsou výstředně nepravděpodobná. Šlo o náhody v tak absurdní míře, že jsem si docela dlouho myslel, že se za nimi musí skrývat nějaký záměr, že povedou k nějaké pointě. Ale nakonec jde jen o přenos virtuální zkušenosti, že „správní“ lidé jsou důležití, takže je snadné na ně narazit, zatímco ostatní jsou jen šum v pozadí. Ale zajdu-li v náhodném městě do náhodné nemocnice, kde náhodnou doktorku uslyším říct náhodnou poznámku, podle které poznám, že přesně s ní se potřebuji seznámit, a tak pořád dokola, to chce skutečně dobře vypěstované tunelové vidění.

Na druhou stranu dnešní potřeba harmonie, která vede k tomu, že je obtížné si představit, že by někdo mohl mít věrohodně působící osobnost a současně být zlý, vede k zajímavé situaci, kdy jsou nám postavy z obou navzájem nepřátelských stran sympatické. A protože jejich střetu se nejde vyhnout, daří se tak autorce rozehrát docela neobvyklou situaci, u které si nejsme jistí, jak přesně se má vyvinout, i když možný závěr knihy v obecných rysech tušíme. Určitá nezkušenost také autorce paradoxně pomáhá vyhnout se některým stereotypům ve výstavbě postav. Neodbytně jsem u některých motivací očekával, že se musí ukázat, že byly pouze předstírané, ale i v podobných ustálených postupech, kdy spíše očekáváme, že nás autor překvapí konkrétním provedením, byla Annalee Newitzová nevyzpytatelná, což atraktivitu knihy nakonec pomáhalo.

Jakkoli žádné zajímavé prvky zápletky nevyplývají z extrapolace vývoje společnosti, tak mechanické promítnutí řady ryze současných jevů do budoucnosti je přinést dokázalo. Autorka pro některé peripetie hezky využívá současné módní vzorce chování, například potřebu psát na sociálních sítích o tom, co se mi děje, nehledě na to, zda se jedná o vhodný kontext. Pro čtenáře, který tyto vzorce sám zažité nemá, to často působí spíše trapně, ale zde tyto postupy do knihy organicky zapadají, protože jsou použity literárně poctivým způsobem. Zaujal mě také kontrast mezi metodami obou stran: pro piráty je řešením konfliktu jeho úspěšné zveřejnění, pro státní moc fyzická likvidace pirátů. Skrývá se za tím paradoxní představa, že veřejné mínění je natolik mocné, že umožňuje jednorázové napravení nespravedlnosti vlastně i navzdory zákonům, neumožňuje však vznik spravedlivých zákonů. Bráno do důsledků, tak kniha – navzdory optimismu založeném na důvěře v technologii – vyjadřuje velmi skeptický pohled na současnou podobu demokracie.

Nej slabší mi přišla rovina knihy, kterou bych označil jako metafyzickou, tedy představu autonomně myslících robotů. Je dobře, že se autorka vyhýbá pokusům o podrobnější technické zdůvodnění, jak může být něco takového možné. Ukazuje je jako fenomén, který existuje, což pro potřeby knihy působí věrohodně. Ale vadilo mi, že i když jsou charakterizováni jako spíše neantropomorfní, nejsou vlastně od lidí nijak výrazně nebo zajímavě odlišni. Autorka popisuje poměrně obsáhle odlišnosti jejich fyzického fungování. V několika případech se snaží ukázat, jak podobné odlišnosti ovlivňují vnímání. Ale psychologicky jsou její roboti vlastně lidé. Je pak s podivem, že otázky jejich svobody není v knize až na ojedinělé výjimky věnována pozornost, přestože je majitelé zneužívají tak, že vypršení vazalské smlouvy se téměř žádný z nich nedožije. Zde postavy projevují překvapivě málo empatie, morální angažovanost knihy je velmi úzce zaměřená, skoro by se dalo říci, že je i přehnaně jednostranná.

Kdybych měl svoje dojmy shrnout, tak příběh sám je jednoduchý, přehledný a ne moc dobře promyšlený, jak u řady dnes debutujících autorů bývá zvykem, ale je zajímavý a dobře se čte. Postavy jsou navzájem hezky hodnotově rozlišené, i když by někdo mohl tvrdit, že je to jen díky odlišným podobám jejich omezenosti nebo sobectví. Dnešní vývoj nových léků pomocí simulací představuje zajímavé prostředí, které se dost odlišuje od našich zažitých představ, ale zatím nebylo nijak široce popularizováno. I když nejsem odborník, zdá se mi, že autorka tuto oblast neextrapoluje úplně přesvědčivě, protože mi přišlo, že při stavu technologií, které kniha ukazuje, musí být řada problémů, s kterými se postavy potýkají, už dávno vyřešená, ale i kdyby to byla pravda, příběh to nijak významně nenarušuje.

Srovnáme-li však autorčiny krotké – skoro se nabízí říct konvenční – víze s kyberpunkem, což řada strukturálních podobností, které vypadají jako záměrné, umožňuje, působí její román poněkud pubertálním dojmem. Hlavní potíží je podle mne doslovnost. Budoucnost se podobá současnosti. Zobrazení biotechnologií nemá potenciál stát se metaforou. Ústřední

Mike Carey, Peter Gross: Tommy Taylor a falešná identita (Mezi řádky #1)

Z knihovny p. presidenta fandumu jsme dostali laskavě vypůjčenu komiksovou sérii *Mezi řádky*. Manželka ji již přečetla a chtěla vrátit, já jsem však vrácení sobecky zarazil, protože si ji chci též přečíst. Konečně k tomu došlo.

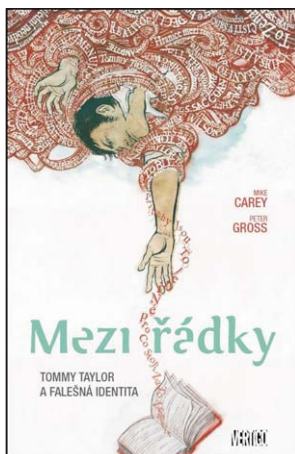
Máme vypůjčených mnoho dílů. Uvidím, jestli dál napíšu článek o celé sérii, nebo nějak jinak. Ale dojem z prvního svazku bych rád zachytil zvlášť.

Předmluva prvního dílu předkládá tezi, že vedle tradičních amerických superhrdinských komiksů se v Americe na přelomu století zrodil nový typ komiksu – předmluva dokonce mluví o hnutí. Tento typ (hnutí) má spočívat ve třech variantách: literárně orientovaná fantasy, zvířecí fantasy a pohádková fantasy.

Osobně mě nezajímá vůbec zvířecí fantasy a trochu zajímá pohádková fantasy; literárně orientovaná fantasy by mě mohla zajímat – pokud by se trefila do nějaké části literárního kontextu, který aspoň trochu pochopím.

Předmluva slibuje, že série *Mezi řádky* má obsahovat všechny tři typy, ale nejvíc literárně orientovanou fantasy.

Slib literárních odkazů byl naplněn: hlavní protagonista p. Tommy Taylor silně připomíná p. Harryho Pottera. Zpracování v komiksu je však metaliterární: hlavní protagonista je reálný syn autora dětské fantasy série o p. Tommym Taylorovi, př-

čemž události literární se hned od počátku záhadně prolínají s reálným světem.

Literárních odkazů na anglickou literaturu je kniha skutečně plná: zazní p. Orwell, p. Dickens, postava p. Frankensteina a prakticky celou druhou polovinu tvoří alternativní životopis básníka p. Kiplinga. Kiplingovský motiv mě asi nejvíc nalákal na další čtení: znám jméno tohoto autora a – jako každý – občas narážím na jeho citáty a odkazy na jeho dílo. Ale nic jsem od něj nečetl a moje povědomí o něm je pouze mlhavé.

Jinak zápletka je složitá a zašifrovaná, jak to bývá v moderní fantastice zvykem. Vyžaduje plné čtenářské soustředění: stejně jsem se však tak dobral jen toho, že vím, co všechno nevím.

Po prvním dílu se mi série *Mezi řádky* líbí celkem hezky a nevaruji před ní.

První věta knihy: *Petr se užasle rozhlížel po tělech baldanýrů, která se zkrouceně povalovala na hromádách kolem starého kamenného oltáře.*

Poslední věta: *Petr Price zvedl zlatou trumpetu ke rtům a zahrál na ni poslední, neodvolatelný tón.* **Jára Mikovec**

Goodreads: 75% (z 20 057 hodnocení – jedna z nejvíce hodnocených knih, co jsem tu kdy měl!)

Databáze knih: 74 % (ze 146 hodnocení)

spor o patenty působí příliš politicky. Motivace postav jsou psychologicky přímočaré. Veškeré zobrazení cizosti, které by nás mohlo znepokojit, se redukuje na pár sexuálních scén mezi člověkem a strojem. Posoudit, zda je podobná neduživost problémem autorky nebo dnešní doby, už je na čtenářích.

➔ I když příběh sám o sobě příliš nevybočuje z dnešního spotřebního průměru, způsob, jakým je založený na nečekaně se měnících představách, co všechno může znamenat „humanismus“, způsobuje, že za trochu pozornosti stojí. Autorka *Autonomie* je ještě o několik let starší než já, ale ve své „budoucnosti“ kouká na současný svět současnými očima, což je něco, co já už úplně nedokážu. Zaujaté zobrazení osobního a jednostranného pohledu, který je ale vnímán, jako by byl všeobecně platný, mi na knize přišlo asi emocionálně nejpůsobivější.

V jejím pohledu se také skrývá zvláštní druh pokrytectví. Annalee Newitzová je očividně okouzlena možnostmi moderních technologií, které umožňují řešit i problémy dříve nepředstavitelné. Největším nepřitelem je proto v její knize regulace, která použití technologie omezuje. Nemůže popřít, že technologie vedou ke zlepšení stavu světa – to, že fungují, je na nich to úžasné. Jenže podle dnešního výkladu, kterému se nedokáže vzepřít, se stav světa zhoršuje, a to právě v důsledku používání technologií. S tímto rozparem se kniha nedokáže vypořádat, autorka ho pouze různými způsoby maskuje. Nejsm si ani jis-

tý, že si ho sama uvědomuje: kdyby ano, očekával bych, že ho do struktury příběhu zapracuje. Knize by to prospělo, protože ve stávající podobě je příliš uhlazená. Autorka nepochybně žádný ze svých vlastních postojů, takže v příběhu chybí skutečný konflikt, ani postavy ani myšlenky neprojdou zkouškou, v které by se ukázalo, za jakých předpokladů se osvědčí.

Okouzlení technologií zůstává na naivní, nerefektované úrovni, ale autorčino nadšení je přesto sympatické. Nedokázala z něj sice vytěžit dostatečně dobrý příběh, ale raději předstírá, že přijímá negativní následky, které její postoj nemá, než aby se ho vzdala. Představa technologické diverze vůči existující sociální struktúře je jeden z oblíbených motivů kyberpunku. Škoda, že si autorka nedokázala rozpornost pohledů, které v *Autonomii* používá, připustit natolik, aby v ní technologie nebyly ospravedlněny jen politicky. Nejednoznačný závěr knihy vlastně příhodně reflektuje, že svobody nikdy nelze dosáhnout jen pomocí práva. Ale Annalee Newitzová jako by si žádný jiný způsob, jak by bylo možné *autonomie* dosáhnout, nedokázala představit. I v tom zůstává její kniha naivní, protože na otázky, které nám předložila, nakonec ve svém literárním experimentu odpovídá jen tak, že před nimi utíká... rychle a daleko.

Jiří Grunt

Annalee Newitzová: *Autonomie, Host, 2019, překlad Pavel Bakič, 320 str., 329 Kč*

Několik vět k problému angažovanosti a sci-fi

František Novotný mě inspiroval svou úvahou *Angažovanost literární fantastiky* v listopadovém čísle Interkomu 2022. Psal o tématu, které mě dlouhodobě zajímá, a rád bych připojil pár postřehů. Pro názornost vyjdu z opakovaného zážitku z četby Vonneguta.

S Františkem bezvýhradně sdílím jeho negativní postoj k progresivistickému moru, který v posledních několika desetiletích ovládl rozhodující část kulturní scény. Její hlavní proud akceptoval progresivismus takřka bezesbýtku. Paralela s levičáctvím dvacátého století je nápadná. Levice tehdy také ovládla hlavní proud kultury. Dějiny pak šly tak, jak šly, a ve výsledku z toho byly kocoviny, když se provalila fakta o komunistických zločinech v Rusku, v Číně, v Kambodži a Vietnamu. Konec osmdesátých let se zdálo, že je s levičáctvím konec. Jenže někdejší mladí od té doby za čtyřicet let zestárlí, staří umřeli, noví mladí jsou na scéně, pro ně jsou gulag nebo kambodžská pole smrti prázdňé pojmy a znovu sní svoje sny o světě rozumu a lásky bez vykořisťování a zloby. Že gulag už čeká za obzorem, ví Novotný a já, ale my jsme starci, kterým ujel vlak, jak se dozvídám.

Ale toto není hlavní téma mé úvahy o angažovanosti, berte to jen jako rámeček.

Proměna angažovanosti

V těchto dnech jsem si připomínal Vonneguta, přečetl pár jeho věcí. Vždycky jsem ho miloval a je to pro mě příklad angažovaného autora – ve smyslu definice Jamese Gunna, již František ve svém esejí cituje: *SF /.../ je zrcadlem, kde se současnost odráží. Je zrcadlem křivým, děravým, místy rozbitým a boulovatým. Obraz potom přehání a zvyrazňuje některé znaky našeho světa, jiné naopak zahlazuje.* Vonnegutovu Snídani šampionů jsem četl už tehdy v sedmdesátých letech. Bezbrhé nadšení. Teď, po půl století, v atmosféře *wokeismu*, revizionismu historie, černošského rasismu, se toho textu hrozím. Přitom je to týž Vonnegut, nezměnila se ani řádka, slovo po slovu kniha zůstala tak, jak ji tehdy napsal. Jenže tenkrát, když hezky popisoval řitní otvor v podobě hvězdičky a poznamenával, že americký prapor je řitními otvory vyskládaný, tenkrát mi to imponovalo a bral jsem to jako výraz sebevědomí příslušníka národa, který prapor s hvězdami a pruhy čerstvě vetknul do povrchu Měsíce. Teď to čtu jinými očima. Tehdy jsem to chápal tak, že sebevědomí posiluje a sarkasmus očisťuje od balastu pseudovlastenectví a pozlátkového fangličkářství. Jsem přesvědčen, že to angažovaný Vonnegut tak zamýšlel. Jenže dnes je jakékoli vlastenectví předmětem pohrdání. V divadle v Brně si žena vytahuje státní vlajku z vaginy a páter Hladík tomu žehná. Najednou je mi z Vonnegutovy angažovanosti šoufl. Nebo je to ze současného světa? Vonnegut za to nemůže, je mrtvý, psal to před padesáti lety.

Ale zase trochu může, vždyť on tomu dláždil cestu. Jiří Wolker taky nemůže za to, že Miladu Horákovou oběsili ve sklepe pankrácké věznice na oprátce navlečené na kovou trubku, když se pod ní otevřelo plechové propadlo ovládané pákou z vedlejší

místnosti. On jenom napsal pohádku o milionáři, který ukradl slunce. Od ní ale do toho sklepa vede jasně zřetelná pěšinka.

Plyne z toho snad, že to *neměl* psát? Nebo že si Vonnegut neměl dělat srandičky ze *stars and strips* a neměl dráždit americké rasové bolesti tím, že psal o Kolumbovi jako o námořním pirátovi, který kontinent ukradl těm skvělým lidem, co na něm žili? Souvislost je zřetelná, on byl předchůdce dnešní woke ideologie. Jenže v těch sedmdesátých letech opravdu dožíval skutečný americký rasismus, ženy byly skutečně uvázané u plotny, gayové se doopravdy třáslí strachem, aby to na ně neprasklo, byl to svět pro nás neuvěřitelně sešněrovaný, v mnoha ohledech krutý. Angažovaný Vonnegut *tehdy šel proti větru*, a v tom to je. Určitě ne každý byl z něho v jeho době nadšený. To vzdorování studenému větru, to je na autentické angažovanosti to podstatné.

Autenticky angažovaný autor prostě *musí jít proti větru*. Nemá přemýšlet, co se může stát za padesát let. Není to jeho starost a tím méně jeho odpovědnost. Autor je vždycky sám, spisovatelství je řemeslo solitérů. Naplní svoje poslání, když přiměje čtenáře, aby se na svět dívali trochu jinak a jinak přemýšleli. Předpokládá to ale, že sám bude myslet a žít *jinak*, než se od něho obecně žádá. Ten princip *jinak* je zásadně důležitý.

Jenže jak čas plyne, mění se všechno, i to *jinak*. To, co bylo před padesáti lety *jinak*, se stane *normou*. Před padesáti lety šel autor proti větru a pak se vítr otočí a pěkně se mu opře do zad a žene ho se stádem většiny. Někdy to jde strašně rychle, levicovní bouřliváci dvacátých let šli proti větru a pak v otočeném větru šli s davem a pomáhali všeset Horákovou. Vonnegut šel proti větru, když zobrazoval hvězdy na americké vlajce jako anální otvory, jenže dneska je to norma, dneska je to hlavní intelektuální proud, dneska je to bouřliváctví fasované v intelektuálním supermarketu. Výsměch symbolu vlasti, to dnes není *jinak*, je to dnes skoro povinnost. Co jiného potom je *angažovanost v povinnosti* hlavního proudu? Pohodlná jízda ve vlaku plném lidí nadšených z toho, jak vlak supí ke šťastným zítřkům.

Tak to chodí, haj hou.

Ondřej Neff

Došlo po uzávěrcě

Vážené fani, vážení fanové, dámy a pánové, s trochou optimismu můžeme doufat v návrat do skoro normálních časů, alespoň co se epidemické situace týká, píšu to proto, že jsme se včera vrátili z *Parconu - Fénixconu 2022*, kde jsme po dvou letech a dokonce v řádném termínu předali Ceny Československého fandomu, v abecedním pořadí Dráčika, Ludvíka a Mloka. Ve stručnosti prozradím, že je získali kolektiv serveru SciFi.sk, Pepa Vašát a Hana Pěchulová, více o nich v příštím čísle spolu s výsledky Ceny Karla Čapka.

Ve zmíněném lednovém Interkomu budou také zveřejněny nominace na budoucí Ceny ČSF. Máte tedy asi měsíc, abyste redakci (zrampas@gmail.com) upozornili na počiny v oblasti SF/F, které si letos zaslouží ocenění, a navrhli své kandidáty na ocenění za celoživotní práci pro Fandom a fantastiku. Dosavadní držitelé: <http://interkom.vecnost.cz/~pcon.htm> **Zdeněk Rampas**

Jak (ne)nacpat celé dějiny sci-fi do komiksu

Dějiny science fiction v komiksu – to zní skutečně lákavě, zejména pokud pocházíte z komiksové velmoci, z Francie. To nutkání muselo být neodolatelné a Xavier Dollo mu podlehl. Za parťáka dostal kreslíře jménem Djibril Morissette-Phan a nikde v knize se nepíše, jestli tento autora textu proklínal, či jen oddaně plnil stránky textem, vedle kterého se snažil vecpat obrázky.

Celá práce je pochopitelně záslužná – jen zatížená fatální encyklopedičností a určená pro francouzský trh. To se projevuje problematicky ze dvou důvodů. Ten první je spíš komický, poměrně záhy kniha obsahuje kapitolu o tom, proč se Francie nestala kolébkou sci-fi (i když rozhodně mohla!!!).

Ten druhý je problematičtější – v poslední čtvrtině knihy autoři volí pro předání ještě většího počtu informací pruh s obálkami význačných knih, komiksů, plakáty filmů atp. Ovšem v případě, že daný titul vyšel francouzsky, objevuje se zde francouzská obálka. Z pohledu země vzniku to asi dává smysl, ovšem pro třetí zemi (o které v celém komiksu není ani čárka – zatímco o robotech je tam toho tuna) vzniká galimatyáš přímo neuvěřitelný.

Autoři českého vydání (vydala Kniha Zlín) ale bojují srdnatě. Překlad Venduly Něchajenko zasluhuje poklonu, protože v obtížném textu neutonula a dokonce spolu s redakcí opatřila puntíkem tituly, které vyšly česky (černý puntík redakčnímu týmu udělme snad jen za Hyperion a Enderovu hru – tyto knihy puntík postrádají). Bez kvalitního překladu by to tady nešlo – a ten kniha našťestí má.

Zato jí chybí stravitelnost. Je jasné, že Xavier Dollo si to celé představoval trochu jinak. Radostněji. Je to vidět na prvních stránkách, kde se objevují výjevy z probíraných děl, mihne se Frankenstein, letoun Robura dobyvatele (s plukem Vernova

životopisu), John Carter dokonce stihne uniknout před indiány do jeskyně a probudit se na Marsu! Čirá krása. Jenže pak to autorovi došlo. S takovou by měl komiks aspoň tisíc stránek – a na to nemá rozpočet ani sladká Francie.

Pak už to jde od desíti k pěti – autor slevuje na finesách, brzy se objevují jednotliví literáti, kteří defilují za proslovů typu: „Já jsem do science fiction přispěl dvěma způsoby...“ A už je čas pustit do okénka na orloji další mluvčí hlavu (vyportretování slavných SF spisovatelů se přitom v knize uvádí jako jeden z hlavních bonusů). Občas už sám vyprávěcí postup zavání vtípem: to se tak sejde u jednoho stolu Asimov, Campbell, Heinlein, van Vogt a Sturgeon, aby vysvětlili svůj přínos pro sci-fi a pomluvili Hubbarda...

Vrchol nastává ve chvíli, kdy autor oživi H. G. Wellse, aby mu M. Moorcock představil britskou sci-fi po jeho smrti. A že se Wells umí divit a pokládat návodné otázky! A že si toho Moorcock tolik pamatuje! A když dojde na ženy, zavolají si Judith Merrilovou, která zodpoví ženské otázky, aby se nakonec dostala až k proslovu Rebecy F. Kuangové, jež v covidovém roce 2020 virtuálně převzala cenu Hugo a znectila přitom celý bílý nakladatelský byznys. To prý aby pan Wells pochopil, co se se sci-fi stalo. Inu, chudák Herbert George to asi nepochopí, protože to v Evropě chápe jen málokdo.

Takže pokud od téhle knihy čekáte zábavu – nepořizujte si ji. Pokud chcete vidět, jak zhruba vypadaly legendy sci-fi, a pokud vám nevadí, že v takhle poměrně obsáhlé encyklopedii není snadné něco najít, protože to není encyklopedie, ale komiks, jděte do toho. Autor má téma zvládnuté, jen ho tak trochu převálcovalo.

Richard Klíčnick

Xavier Dollo: *Dějiny science fiction v komiksu, přeložila Vendula Něchajenko, 216 str., 699 Kč*

Reakce ruských mluvčích (modelový případ)

„Mohu kategoricky vyloučit, že by se Kateřina Veliká kdy pokoušela o pohlavní styk s koněm. Je opravdu ostudné, že naši západní partneři tyto pomluvy šíří.“
Dmitrij Peskov

„Na sexu s koněm není nic nestandardního. A pokud se nemýlím, na Západě žije také hodně zoofilů.“
Sergej Lavrov

„Celý KOLEKTIVNÍ ZÁPAD odjakživa souloží s koněm!“
Vladimir Putin

„Kateřina Veliká se mohla věnovat sexu s koněm, protože měla vojenská vítězství, na rozdíl od vás, matláci!“
Igor Girkin / Strelkov

„Ráda bych upozornila, že tyto praktiky mohou vést ke zraňování už tak choulolistivých partií.“

Elvira Nabiullina, předsedkyně ruské centrální banky

„Chátró jedna! Vaši koně budou ještě žebrat, abychom si na ně našli čas!“
Dmitrij Medveděv

„V naší společnosti máme nejlepší hřebce i klisny.“
Jevgenij Prigožin

„Svou jemnou ručkou třímala pevně meč i žezlo... Och.“
Sergej Šojgu

„Máte stáj? A mohla bych ji vidět?“
Maria Zacharovová, ruské ministerstvo zahraničí

Jen Ramzan Kadyrov mlčí: V duchu porovnává koně a ovci.

Patriarcha Kirill prohlásil, že všichni padlí ruští vojáci se dostanou do nebe. Svátý Petr poté obratem požádal o vstup nebe do NATO.

SPECZ

Alfred Elton van Vogt: Jako bájný fénix

Ohromný hvězdolet zůstal viset čtvrt míle nad jedním z měst. Dole bylo všude vidět stopy kosmické katastrofy. Ineš, který se tam pomalu spouštěl v gondole, si všiml, že se do budov už pořádně zahryzl zub času.

„Žádné známky vojenských operací! Žádné známky...“ opakoval každou minutu mechanický hlas.

Když Ineš dosáhl povrchu, odpojil ochranné pole své gondoly a vystoupil na zarostlém kusu země obklopeném zdmi. Před budovou se smělymi aerodynamickými tvary leželo ve vysoké trávě několik koster. Byly to kostry dlouhých dvourukých a dvouhých bytostí: lebka seděla na tenkém krku. Všechny kostry patřily vysokým osobám a byly ještě velmi dobře zachovalé. Když se však Ineš nad jednou sklonil a dotkl se jí, rozpadla se v prach. Narovnal se a spatřil Joala, který přistál poblíž. Počkal chvíli, až se historik dostane ze své koule, a pak se zeptal: „Co myslíš, zkusíme to s ožívováním?“

Joal se zatvářil starostlivě.

„Něco tu nehraje. Na téhle planetě nezůstal naživu dokonce ani hmyz. Než zahájíme kolonizaci, musíme objasnit, co se tu vlastně stalo.“

Ineš mlčel. Pak zavál slabý větřík. Listy v korunách stromů zaševelily. Ineš zvedl tážavě hlavu. Joal přikývl.

„Ano, rostlinstvo nijak neutrpělo. Ovšem stromy a rostliny reagují úplně jinak než aktivní formy životů!“

Přerušili je. Z Joalova přijímače zazněl hlas a přerušil je: „Zhruba ve středu města jsme objevili muzeum.“

„Půjdu s vámi, Joalo,“ rozhodl se Ineš, „Možná, že se tam zachovaly kostry zvířat a rozumných bytostí z různých etap jejich historického vývoje. Neodpověděl jste mi však. Chystáte se tyhle bytosti oživit?“

„Předložím to radě,“ protáhl Joal. „Ale myslím, že odpověď je úplně jasná. Musíme zjistit příčinu katastrofy.“ Opsal neurčitý půlkruh jedním ze svých chapadel a spíš pro sebe dodal: „Je samozřejmě nutné postupovat opatrně a začít od nejranejších stupňů vývoje. Fakt, že chybějí dětské kostry, dokazuje, že tyto bytosti patrně dosáhli individuální nesmrtnosti.“

Rada se sešla k prohlídce exponátů. Ineš věděl, že je to pouhá formalita. Bylo rozhodnuto: oživovat. Vesmír je nekonečný, kosmické lety jsou dlouhé a smutné. Proto, když se spouštěli na neznámé planety, čekali vždycky se vzrušením na setkání s novými formami života, které bude možno spatřit a zkoumat vlastníma očima.

Muzeum připomínalo všechna ostatní muzea. Vysoké klenuté stropy, prostorné sály. Postavy podivných zvířat, množství předmětů. Bylo jich tolik, že nebylo možné všechny za tak krátkou dobu prohlédnout a pochopit. Ineš spolu s ostatními prošel sály a ulehčen si oddychl, když konečně dospěli k řadě koster a mumii. Skryl se za silovým polem a sledoval, jak specialisté – biologové vytahují jednu mumii z kamenného sarkofágu. Její tělo bylo omotáno pásy v několika vrstvách, ale biologové se nijak nezdržovali rozmatáváním ztuhlé tkáně. Rozhrnuli obvazy a vzali pinzetou – jak se to obvykle v takových případech dělá – jen úlomek lebeční kosti. K oživení se

hodí libovolná část kostry, ovšem nejlepší výsledky, nejdokonalější rekonstrukci zaručují právě některé části lebky.

Slavný biolog Chamar vysvětlil, proč si vybrali právě tuto mumii: „K zachování těla bylo použito některých látek, které svědčí už o určitých znalostech chemie. Řezba na sarkofágu hovoří o primitivní civilizaci, která ještě neznala stroje. Na tomto stupni vývoje patrně ještě nebyly potenciální možnosti nervové soustavy zvláště vyvinuty. Naši jazykovědci zanalyzovali nápisy mluvících strojů, které jsou rozestavěny ve všech koutech muzea. A i když je jazyků velmi mnoho, máme zde zápis hovorové řeči právě té epochy, v níž tato bytost žila. Bez zvláštní námahy jsme všechny pojmy rozšířovali. Seřídili jsme univerzálního překladatele tak, že přeložil libovolnou otázku do řeči oživené bytosti a naopak. Promiňte, vidím, že první tělo je už připraveno!“

Ineš spolu s ostatními členy rady napjatě sledoval biology. Uzavřeli příklop oživovacího zařízení a proces plastického znovuzrození započal. Uběhne několik minut a starověký obyvatel této planety vyjde z oživovače a podívá se jim do tváře. Vědecká metoda ožívování je společlivá a jednoduchá.

Život se rodí z temnoty nekonečně malých veličin. Na hranici, kde všechno začíná a všechno končí, v té soumravné oblasti, kde vibrující hmota lehce přechází z jednoho stavu do druhého, z organického do anorganického a opačně. Elektrony nejsou ani mrtvé, ani živé, atomy nevědí nic o životnosti či neživotnosti. Sotva se však atomy sloučí v molekuly, stačí v tomto stádiu vývoje pouze krůček, jeden maličký krůček směrem k životu, aby vznikl život. Jeden maličký krůček a za ním je tma. Nebo život!

Kámen nebo živá buňka. Zrníčko zlata nebo stéblo trávy. Mořský písek nebo právě takový nekonečný počet maličkových sivých bytostí, jež obývají hlubiny rybiho království. Hraniční čára mezi nimi vzniká v průzračné oblasti zrodu hmoty. Tam získává každá živá buňka svou přirozenou formu. Každá buňka se může znovu přeměnit v celou živou bytost. Každá buňka si pamatuje celek v tak podrobných a složitých jednotlivostech, že k popsání tohoto procesu se prostě nedostává slov.

A co je paradoxní, ani paměť nelze považovat výlučně jen za vlastnost organických bytostí. Magnetofonový pásek lehce produkuje slova, která umikla před staletími. Paměť je fyziologickým otiskem, stopou, která zůstala na hmotě, jež změnila stavbu molekul. A probudíme-li ji, pak zopakují molekuly ony obrazce ve stejném rytmu.

Kvadrilióny a kvintilióny probuzených představ se hrnuly z lebky mumie do oživovače. Paměť jako vždy pracovala společlivě.

Řasy znovuzrozeného se zachvěly a on otevřel oči.

„Je to tedy pravda,“ pronesl hlasitě a stroj okamžitě přeložil tato slova do jazyku Genejců. „To znamená, že smrt je pouze přechodem do jiného světa. Ale kde jsou všichni moji blízcí?“

Posadil se, pak vystoupil z přístroje, jehož poklop se, jakmile ožil, automaticky otevřel. Při pohledu na Genejce se zachvěl, ale trvalo to pouze okamžik. Znovuzrozený byl hrdý a stateč-

ný, což se mu nyní hodilo, neochotně poklesl na kolena, poklonil se, ale v tom se ho zmocnily pochybnosti.

„A jste skutečně bohové Egypta?“ zeptal se a znovu vstal. „Jaké zrůdy! Nebudu se klanět neznámým démonům!“

„Zabte ho!“ nařídil kapitán Gorsid.

Dvounohý sebou trhl a roztál v plamenech, které vychrlil zářič.

Druhý oživený byl řidičem automobilu. Po několika otázkách odsoudil kapitán Gorsid i jeho k opětovné smrti.

Třetí člověk se posadil a chvíli se na ně pozorně díval.

„Z hvězd?“ zeptal se konečně. „Našli jste nás podle určitého systému, nebo náhodou?“

Ineš pohlédl do očí Joalovi. Historik byl ořesen a to meteorologa polekalo. Pomyslel si: „Dvounohý se může abnormálně rychle přizpůsobovat novým podmínkám. Pokud jde o rychlost reakcí, nevyrovná se mu ani jeden Genejec!“

„Rychlost myšlení není vždy příznakem převahy,“ řekl hlavní biolog Chamar. „Bytosti s pomalým myšlením zaujímají mezi myslícími zvlášť čestná místa.“

„Tady nejde o rychlost,“ opět napadlo Ineše, „ale o správnost a přesnost myšlení.“ Zkusil si představit sám sebe na místě znovuzrozeného. Dovedl by právě tak rychle jako on pochopit, že kolem něho jsou bytosti z vesmíru? Asi sotva.

Ale tohle všechno se mu okamžitě vypařilo z hlavy, jakmile člověk vstal. Ineš a ostatní z něho nespouštěli oči. Člověk rychle popošel k oknu a podíval se ven. Jen krátký pohled a opět se k nim otočil. „Všude stejný obraz?“

Opět ta rychlost, s jakou všechno pochopil, Genejce ohromila. Konečně se Joal rozhodl odpovědět: „Ano. Zkáza. Smrt. Rozvaliny. Víte, co se tu stalo?“

Člověk popošel a zastavil se před silovým polem, za nímž seděli Genejci.

„Mohu si prohlédnout muzeum? Musím si ujasnit, v jaké epoše teď žijí. Když jsem byl živ, měli jsme o ničení a zbraních určité představy. Čeho bylo použito – to závisí na tom, kolik uplynulo času – od mé smrti.“

Všichni se podívali na kapitána Gorsida. Ten po malém zaváhání rozkázal strážci: „Dávej na něho pozor!“

Pak se podíval člověku do očí.

„Chápeme, co máte za lubem. Chcete využít situaci a zajistit si svou bezpečnost. Chci vás varovat. Zdržíte-li se nepřátelství, skončí pro vás všechno dobře!“

Nebylo možné pochopit, zda člověk té lži uvěřil či ne. Ani jediným pohledem, ani jediným gestem nedal najevo, že zpozoroval roztavenou podlahu tam, kde zářič sežehl a obrátil v prach jeho dva předchůdce. Přistoupil k nejbližším dveřím, pozorně pohlédl na druhou stráž, která ho sledovala, a rychle se vydal dál. Za ním opatrně našlapoval strážný, pak se pohnula silová stěna a konečně prošli ostatní Genejci, jeden za druhým.

Ineš přestoupil práh jako třetí. V tomto sále byly vystaveny modely zvířat. Další zachycoval epochu, kterou Ineš v duchu pokřtil na civilizovanou. Stálo tu nespočetné množství přístrojů. Všechny svědčily o značně vysokém rozvoji. Když tudy Genejci procházeli poprvé, Ineše napadlo – atomová energie. Pochopili to i ostatní. Kapitán Gorsid se obrátil k člověku.

„Ničeho se nedotýkejte. Jeden neopatrný krok – a stráž vás spálí na škvarek.“ Člověk se klidně zastavil uprostřed sálu. Inešovi imponovalo, jak se dovede ovládat. Musel přece chápat, co ho čeká, a přesto stál bez hnutí před nimi a o něčem hluboce přemýšlel. Konečně přesvědčivě řekl: „Nemá cenu jít dál. Možná, že se vám podaří určit přesněji, jaké časové období leží mezi dnem mého zrození a těmito stroji. Zde je například přístroj, který – je-li možno soudit podle tabulky – počítá rozpadaající se atomy. Když dosáhne jejich množství kritického součtu, vyděluje se automaticky určité kvantum energie. Perioody jsou rozpočítány tak, aby bylo možno vyloučit řetězovou reakci. V mé době existovaly tisíce zařízení pro zpomalování atomové reakce, ale k tomu, aby bylo možno vytvořit takovýto přístroj, bylo třeba minimálně dvou tisíc let od počátku atomového věku. Můžete provést srovnávací výpočet?“ Všichni vyčkávatě pohlédli na inženýra Yiida. Byl v rozpacích. Konečně se odhodlal a řekl: „Před devíti tisíci lety jsme znali mnoho způsobů, jak čelit atomovým výbuchům. Ale...“ dodal už pomaleji, „nikdy jsem neslyšel o přístroji, který počítá atomy.“

„Přesto všichni zahynuli,“ zabručel sotva slyšitelně astronom Šjuri.

„Zabij ho!“ rozkázal Gorsid nejbližšímu strážci.

V tom okamžiku padl strážný obklopen plameny na podlahu. A nejen on. Všichni strážníci byli najednou smeteni a pohlceni modrým světlem. Plamen olízl ochrannou energetickou stěnu, odskočil a vrhl se ještě zlostněji vpřed. Rozhořival se stále jasněji. Stěnou ohně Ineš spatřil, jak člověk ustoupil k dalším dveřím.

A stroj, který počítal atomy, svítil napětím a byl obklopen modravými blesky.

„Zavřete všechny východy!“ zařval do mikrofonu kapitán Gorsid. „Postavte ochranu se zářiči. Přisuňte bojové rakety a rozstřílejte tu dvounohou příšeru z těžkých zbraní!“

Někdo poznamenal: „Ovládní myšlenkou. Jakási soustava řízení myšlenkami na dálku. Proč jsme se do toho jenotali?“ Všichni odstoupili. Modravý plamen šlehal až ke stropu a snažil se probít silové pole. Ineš naposledy pohlédl na přístroj. Musel stále ještě odpočítávat atomy, poněvadž se kolem něho dál točily pekelné modré víry.

Spolu s ostatními se Ineš konečně dostal do sálu, kde stál oživovač. Tady byla ukryta další silová stěna. S ulehčením se schovali do individuálních gondol. Vyletěli vzhůru a rychle nastoupili do hvězdoletu. Když se obrovská loď vznesla vzhůru, oddělila se od ní atomová puma. Ohnivě moře pohltilo muzeum i celé město...

„A stejně jsme se nedozvěděli, proč vymřela rasa těch bytostí,“ zašeptal Joal k Inešovi, když v dále dozněl obrovský výbuch.

Žluté slunce vyšlo nad obzorem po výbuchu pumy už potřetí. Nastal osmý den jejich přítomnosti na této planetě.

Ineš spolu s ostatními přistál v novém městě. Rozhodl se, že bude proti každému pokusu s ožíváním. „Jako meteorolog,“ prohlásil, „ručím za to, že tato planeta je naprosto bezpečná a příhodná pro genejskou kolonizaci. Není třeba nic risiko-

vat. Tyto bytosti pronikly do tajemství své nervové soustavy a nemůžeme dopustit...“

Přerušili ho. Biolog Chamar posměšně poznamenal: „Když tak mnoho znali, proč se nepřestěhovali na jinou planetární soustavu a nepokusili se zachránit?“

„Domnívám se,“ odpověděl Ineš, „že nepřišli na naši metodu vyhledávání hvězd s planetami.“

Přehlédl zamračeným pohledem své přátele. „Všichni dobře víme, že to byl vynikající, ale přitom zcela náhodný objev. S moudrostí to nemá nic společného. Prostě jsme měli štěstí.“

Podle výrazů tváří pochopil, že všichni v duchu odmítají jeho důvody. Ineš cítil svou bezmocnost odvrátit blížící se katastrofu. Představil si, jak tahle velká rasa vítala smrt. Musela přijít rychle, ale zase ne tak rychle, aby to nestačili pochopit. Příliš mnoho koster leželo na otevřených místech, v zahradách překrásných stromů. Vypadalo to, jako by muži ze svými ženami vyšli ven, aby čekali na zkázu svého národa pod otevřeným nebem. Ineš se snažil popsat členům kosmické expedice jejich poslední den před mnoha lety. Jeho barvitě líčení nenašlo pochopení. Členové Rady netrpělivě poposedávali na svých křeslech za několika řadami ochranných silových polí. Kapitán Gorsid se konečně zeptal: „Vysvětlíte mi, Ineši, co ve vás vyvolalo takovou emocionální reakci?“

„Co...? Víím to. Byl to ten třetí, kterého jsme znova oživilí. Viděl jsem ho stěnou ohnivých plamenů. Stál tam u dveří a díval se na nás, dokud jsme se všichni nedali na útěk. Díval se na nás zvědavě. Jeho smělost, klid, lehkost, jak nás oklamal... proto...“

„A přesto jsme se s ním vypořádali,“ řekl Chamar. Všichni se zasmáli.

„Poslechněte, Ineši!“ dobromyslně se k němu pootočil Meard, zástupce kapitána. „Přece nechcete tvrdit, že tyhle bytosti jsou statečnější než my nebo dokonce, i když jsme se teď zabezpečili proti všemu, že se musíme bát jednoho jediného tvora, kterého vzkřísíme?“

Ineš mlčel. Cítil, že jedná hloupě. A poznání, že na něho mohou působit city, ho úplně zdrtilo.

Kapitán pokynul biologovi.

„Začněte!“

Pak se otočil k Inešovi a řekl: „Cožpak se můžeme jen tak, aniž dokončíme průzkum, vrátit na Genu a souhlasit...“ Chtěl něco dodat, v té chvíli však zapomněl co, poněvadž čtvrtý člověk se posadil v oživovači.

Posadil se a zmizel.

Rozhostilo se mrtvé ticho.

Kapitán Gorsid konečně hlesl: „Odtud nemohl přece zmizet. Musí někde tady být!“

Genejci kolem Ineše povstali z křesel a vpjeli se zrakem do prázdnoty pod energetickým poklopem. Strážní stáli a spustili chapadla se zářiči, Ineš spatřil, jak jeden z techniků, který obsluhoval ochranná pole, šeptl cosi Yiidovi, který s ním hned odešel. Vrátil se za chvíli se zamračenou tváří.

„Oznámili mi,“ řekl, „že když ten čtvrtý zmizel, vyskočily ručičky přístrojů o deset dílků. To je hladina vnitrojaderných procesů.“

„Ve jménu Prvního Genejce!“ zašeptal astronom Šjuri. „Toho jsme se vždycky báli!“

„Zničit všechny lokátory na hvězdoletu!“ vykřikl kapitán Gorsid do mikrofonu. „Okamžitě zničit, slyšíte?“

Obrátil se k astronomovi: „Šjuri, zdá se, že mi nerozumíte. Rozkažte, aby se do toho vaši podřízení okamžitě dali. Všechny lokátory a oživovací přístroje musí být zničeny!“

„Rychleji, rychleji!“ sténal Šjuri.

Když bylo po všem, nabrali všichni znova dech. Na obličejích se dokonce objevily úsměšky. Zástupce kapitána Meard prohodil: „Teď alespoň nenajde naši Genu. Veliká soustava určování hvězd s planetami zůstane naším tajemstvím. Nemusíme se bát odplaty...“ Zarazil se a už pomalu zakončil: „O čem vlastně mluvím? Vždyť jsme nic neudělali. Copak jsme vinní tím, co se stalo s obyvateli této planety?“

Ale Ineš velmi dobře věděl, co měl na mysli. V podobných okamžicích u nich vznikají pocity viny. Příznaky všech ras, které Genejci vyhledali. Železná vůle, která je vedla, když poprvé přistávali, rozhodnost zničit vše, co se jim postaví do cesty. Černé bezedné propasti strašlivého zoufalství, hrůzy i nenávisť, které nechávali za sebou. Dny strašného soudu, kdy bez milosti ozařovali nic netušící obyvatele planet smrtonosnou radiací. To vše se skrývalo za Meardovými slovy.

„Stále nevěřím, že mohl uniknout,“ řekl kapitán Gorsid. „Je tady v budově. Čeká, až zrušíme ochranné pole, a pak bude moci zmizet. Ať čeká. To neuděláme.“

Znovu se rozhostilo mlčení. Jiskřící oživovací přístroj stál na plošině. Kromě něho tam nic nebylo. Naprosto nic. Žluté sluneční paprsky pronikaly vším a oslňovaly plošinu tak jasně, že bylo nemožné, aby se zde někdo skryl.

„Stráží!“ rozkázal kapitán Gorsid. „Zničte oživovací přístroj. Myslím, že se vrátí, aby si ho mohl prohlédnout. Nesmíme nic riskovat!“

Přístroj roztál v bílém plameni. Spolu s ním zmizela i poslední Inešova naděje, že se dvounohý objeví.

„Ale kam se jen mohl podít?“

Ineš se otočil k historikovi. Vtom spatřil, že dvounohý stojí opodál pod stromem a pozorně si je prohlíží. Objevil se patrně právě v tom okamžiku, poněvadž všichni členové rady naráz pootevřeli ústa úžasem. Jeden z techniků, který projevil velkou

duchapřítomnost, okamžitě postavil mezi dvounohého a Genejce silovou ochranu. Bytost se pomalu přibližovala. Byla křehká. Její oči zářily, jako by je zevnitř osvětlovalo skryté světlo. Když se dostal k přehradě, natáhl člověk ruku a dotkl se jí prsty. Stěna oslepně zazářila, pak se rozehrála přelivem barev. Barevná vlna se přenesla i na člověka. Barvy zjasněly a rozběhly se po celém jeho těle od hlavy až k patě. Pak se postava rozplizla. Ještě okamžik, a člověk prošel překážkou. Zasmál se, ale okamžitě zvázněl: „Když jsem se probudil, celá situace mě pobavila,“ řekl. „Napadlo mě, co s vámi mám vlastně udělat?“

Inešovi zazněla tato slova v ranním vzduchu mrtvé planety jako výrok osudu. Mlčení přerušil hlas tak stísněný a neskutečný, že Inešovi trvalo hodnou chvíli, než poznal, že to byl kapitán Gorsid: „Zabijte ho!“

Když uhasly zášlehy plamene, bytost stála před nimi jako dřívě. Pomalu se pohybovala vpřed a zastavila se asi šest kroků před prvním Genejcem. Pak člověk pomalu řekl: „Jsu tu dvě řešení. Jedno vychází z díků za moje vzkříšení, druhé ze skutečného stavu věcí. Víím, kdo jste a co chcete. Ano, znám vás – a v tom je celé vaše neštěstí. Je těžké být milosrdný. Ale zkusím to. Dejme tomu, že mi prozradíte tajemství lokátoru. Teď, když víme, že existuje, nenecháme se už nikdy tak hloupě zaskočit.“

Ineš celý ztuhl. Jeho mozek horečně pracoval. Snažil se pochopit podstatu katastrofy.

„Co se tu vlastně stalo?“ zeptal se.

Člověk se zamračil. Vzpomínka na dávnou minulost zabarvila jeho hlas drsným odstínem.

„Atomová bouře,“ řekl. „Přišla z jiného hvězdného světa a zachvátila celý tenhle okraj galaxie. Atomový cyklón měl průměr kolem devadesáti světelných let. Větší prostor, než nám tehdy byl dostupný. Nebylo úniku. Do té doby jsme nepotřebovali kosmické lodě, proto jsme je nestačili postavit. Přitom Castor, jediná nám známá hvězda s planetami, byla také zachvácená bouří.“

Zmlkl. Pak se znovu vrátil ke svému návrhu.

Členové rady vydechli ulehčením. Už se nebáli, že jejich rasa bude zničena, Ineš si s hrdoostí všiml, že teď, když to nejstrašnější je za nimi, nikdo z Genejců nemyslí na sebe.

„To znamená, že neznáte tajemství vyhledávání planet?“ lísavě řekl Joal. „Dosáhli jste vysokého stupně vývoje, ovšem podmanit si galaxii můžeme jedině my...“ Přehlédl pohledem všechny ostatní a dodal: „Navrhuj, abychom se vrátili na hvězdolet. Na téhle planetě nemáme už co dělat...“

Ještě nějakou chvíli, dokud se neukryli ve svých kulových gondolách, si Ineš s obavou myslel, že se je ten dvounohý pokusí zadržet. Ale když se ohlédl, spatřil, že člověk se k nim otočil zády a klidně kráčí ulicí...

Tento obraz zůstal v paměti Ineše, když hvězdolet začal nabírat výšku. A ještě jedno si zapamatoval: atomové pumy, které byly jedna za druhou shozeny na město, nevybuchly.

„Jen tak jednoduše se téhle planety nevzdáme,“ řekl kapitán Gorsid. „Navrhuj promluvit si ještě jednou s dvounohým.“

Rozhodli se k novému přistání ve městě – Ineš, Joal, Yiid a velitel lodi. Hlas kapitána zazvučel do přijímače: „Myslím, že přisuzujeme té bytosti větší sílu, než jakou ve skutečnosti má. Jen si vzpomeňte, dvounohý se probudil a ihned zmizel. A proč? Protože se polekal. Nebyl pánem situace.“

To znělo přesvědčivě. Inešovi se kapitánovy argumenty líbily. Celá záležitost se teď jevila v jiném světle. Na celé planetě byl jeden člověk. Bude-li rozhodnuto o kolonizaci, bude možno začít s přesídlováním Genejců. Na mnoha planetách se nevelké skupiny obyvatel zachránily před smrtonosnou radiací a ukryly se v odlehlých oblastech. Téměř všude je pak kolonisté postupně objevili a zničili. A tady se jedná o jednoho jediného tvora. Ten mnoho místa nezabere.

Když ho našli, zametal přízemí nevelké vily. Vyšel ven na terasu. Na nohou měl sandály a byl zabalen do volné tuniky z jakéhosi oslepně stříbřitého materiálu. Přezíravě se na ně podíval a neřekl ani slovo.

Rozhovory začal kapitán Gorsid. Byl naprosto otevřený. Zdůraznil, že Genejci už nechtějí oživovat další mrtvolky této planety. Podobný altruismus by byl proti přírodě, neboť stále vzrůstající masy Genejců potřebují nové světy. A každé zvýšení počtu obyvatel podtrhuje jeden a týž problém. Je možno ho řešit jen jedinou cestou... Ale v daném případě se kolonisté dobrovolně zavazují neomezovat práva jediného obyvatele planety, který zůstal naživu.

Tady člověk kapitána Gorsida přerušil: „A cíl podobné nekonečné expanze?“ Zdálo se, že ho to zajímá. „Dejme tomu, že osídíte všechny planety naší galaxie. Co dál?“

Kapitán Gorsid si vyměnil nechápatý pohled s Joalem, pak s Inešem a Yiidem. Pocit lítosti k této dvounohé bytosti. Člověk nic nechápal a patrně nikdy nic nepochopí. Stará historie. Dvě rasy. Jedna plná života a druhá umírající s protichůdnými názory. Jedna se hnala ke hvězdám a druhá se skláněla trpně před krutostí osudu.

„Proč nezfídíte kontrolu nad svými inkubátory?“ naléhal člověk.

„A vyvolat pád vlády?“ zaironizoval Joal.

Ineš si všiml, jak se všichni usmívají naivitě člověka. Pocítil, že intelektuální propast mezi nimi se rozvírá stále víc. Tahle bytost nechápala podstatu životních sil, kterými se řídí svět.

„Dobře,“ řekl člověk. „Nejste-li schopni omezit své rozmnožování, uděláme to za vás my!“

Rozhostilo se mlčení.

Genejci strnuli vztekem.

Ineše opět napadlo, že jejich protivník vyhlíží naprosto bezbranně. „Teď,“ pomyslel si, „ho mohu chytit svými chapadly a rozmačkat!“

Nejste-li schopni omezit své rozmnožování, uděláme to za vás my!

Tato slova burácela v Inešových uších a postupně, jak se jejich smysl zavrtával hlouběji a hlouběji do jeho vědomí, mizela jeho izolace a odcizení.

I když protestoval proti dalšímu pokusu se vzkříšením, jednal Ineš jako osoba, jež pozoruje drama ze strany, ale nijak se ho nezúčastňuje. Teď ale zával: „Poslouchej, ty dvounohý!

Jestli doufáš, že oživíš své mrtvé plémě, tak se této naději vzděj!“

Člověk na něho pohlédl, ale mlčel.

„Kdybys nás mohl všechny zničit,“ pokračoval Ineš, „tak bys to už dávno udělal. Ale ty nemáš dost sil. Naše loď je postavena tak, že je v ní nemožná řetězová reakce. Každé části kladně nabitě látky odpovídá negativní antičástice, což nedovoluje vzniku kritického množství. Můžeš vyvolat výbuchy v našich motorech, ale jejich částic bude využito k tomu, k čemu jsou motory předurčeny – přemění se v pohyb!“

Ineš ucítil Joalův dotek.

„Opatrněji!“ šeptl historik, „v zápalu můžeš vybreptat nějaké naše tajemství!“

Ineš setřásl jeho chapadlo a zlostně odsekl: „Dost už toho hraní na schovávanou! Téhle příšeře stačilo, aby se podívala na naše těla, a uáhla téměř všechna tajemství naší rasy. Byli bychom hlupáky, kdybychom žili v představě, že ještě nezná své i naše možnosti v dané situaci!“

„Ineši!“ křikl kapitán Gorsid.

Ineš se vzpamatoval a ustoupil. Jeho zlost vychladla tak rychle, jak se objevila.

„Myslím, že vím, co jste chtěl říci,“ pokračoval za něho kapitán Gorsid. „Naprostě s vámi souhlasím, ale jelikož jsem vyšším představitelem vlády Geny, považuji za svoji povinnost vyhlásit ultimatum...“

Obrátil se k člověku: „Osmělil ses pronést slova, která nemohou být odpuštěna. Řekl jsi, že se pokusíte zastavit a ohraničit pohyb velkého ducha Geny.“

„Neexistuje žádný duch,“ přerušil ho člověk. Tiše se rozesmál. Kapitán Gorsid dělal, že si jeho slov nevšiml.

„Proto nemáme jinou volbu. Myslíme si, že časem, až nashromáždíš nezbytné materiály a vytvoříš příslušné nástroje, postavíš si oživovač. Podle našich výpočtů na to budeš potřebovat o něco méně než dva roky, znáš-li všechno. Je to neobyčejně složitý přístroj. Bude velmi obtížné, aby ho vytvořil jediný představitel rasy, která se zbavila strojů už před tisícem let. Nestacíš postavit hvězdolet. A my ti nedáme čas, abys mohl sestrojít oživovač. Za několik minut začne naše loď bombardovat. Možná, že stačíš odvrátit výbuchy v určitém okruhu od sebe. Poletíme tedy k jiným pevninám. Budeš-li nám překážet i tam, budeme potřebovat pomoc. Za šest měsíců letu a nejvyšším zrychlením dosáhneme bodu, odkud naši výzvu zaslechnou nejbližší planety kolonizované Genejci. Pošlou ochranné loďstvo – a jemu se nebudeš moci postavit na odpor. Bude shazovat stovku nebo tisíc pum za minutu. Zničíme všechna města. Z koster tvého národa nezůstane ani prach. A tak se i stane. A teď si s námi dělej, co chceš! Jsme v tvé moci!“

Člověk potřásl hlavou.

„Zatím ještě nebudu dělat nic,“ řekl. Pak ještě jednou zdůraznil: „Zatím stále nic!“

Po chvíli mlčení pak zamyšleně dodal: „Usuzujete logicky. Nejsem samozřejmě všemocný, ale zdá se, že vám ušel jediný maličký detail. Jaký, to vám neřeknu. A teď buďte sbohem. Vraťte se na svou loď a leťte si, kam chcete. Mám mnoho práce.“

Ineš stál nehnutě a cítil, jak se v něm znovu rozhořivá vztek. Pak zapištěl, skočil a roztáhl chapadla. Už se skoro dotýkal křehkého těla, když ho najednou něco prudce odmrštilo...

Ineš se probudil až na lodi. Vůbec si nepamatoval, jak se sem dostal. Nebyl raněn, nepocítoval žádný ořes. Měl strach pouze o kapitána Gorsida, Joala a Yiida. Ale všichni tři stáli vedle něho stejně ohromeni. Ineš ležel nehnutě a přemýšlel o tom, co říkal člověk.

Zapomněli jste na jeden maličký detail... Zapomněli? To tedy znamená, že ho znali? Co to může být? Přemýšlel o tom ještě tehdy, když Joal poznamenal: „Je naivní si myslet, že tady něco spraví naše pumy!“

A měl pravdu.

Když se hvězdolet vzdálil od Země na čtyřicet světelných let, zavolali Ineše do sálu Rady. Místo přivítání mu Joal navněně sdělil: „Dvouhový je na lodi!“

Jeho slova působila na Ineše jako úder hromu. Zároveň mu však svítilo: „Tak na tohle jsme tedy zapomněli!“ udiveně protáhl. „Zapomněli jsme, že dvouhový se může podle svého přání pohybovat v kosmickém prostoru v hranicích... jak to řekl... v hranicích devadesáti světelných let.“ Genejci, kteří musí používat hvězdoletů, na takovou možnost nepřišli. Skutečnost začala pro Ineše ztrácet svůj význam. Znovu se cítil unavený a starý, znovu byl sám.

Během několika minut ho se všim seznámili. Jeden z fyziků – asistent – zahlédl člověka v dolní chodbě. Divné je jen to, že ho nikdo z početné posádky nespapřil dřív.

„Ale vždyť my přece nechceme přistávat nebo se přiblížit k našim planetám,“ pomyslel vážně Ineš. „Čeho tedy může využít, zapneme-li si pouze rádio?“ Vtom se zarazil. Budou muset zapojit usměrněný videopaprsek a sotva bude navázáno spojení, člověk může snadno určit směr...

V očích svých soukmenovců si Ineš přečetl jedině možné řešení. A přesto se mu stále ještě zdálo, že na něco zapomněli, na něco velmi důležitého. Pomalu popošel k velké obrazovce, která byla umístěna na konci sálu. Obraz byl tak jasný, tak velkolepý a tak překrásný, že dokonce i jeho, přestože ho viděl už nejednou, zachvacovalo ustrnutí před nepředstavitelnou propastí kosmu. Byl to obraz části Mléčné dráhy. Čtyři sta miliónů hvězd zářilo jako v gigantickém dalekohledu, který je schopen zachycovat i mrkání červených trpaslíků vzdálených třicet tisíc světelných let...

Obrazovka měla v průměru dvacet metrů – takový dalekohled prostě nikde neexistoval. Pouze jedna ze dvou tisíc zářících hvězd měla planety vhodné k osídlení. Právě tento fakt, jenž měl nesmírný význam, ho přinutil přijmout tvrdé rozhodnutí. Ineš přelétl všechny unaveným pohledem. Když promluvil, byl jeho hlas klidný: „Dvouhový si to vypočítal báječně. Poletíme-li dál, poletí spolu s námi, získá oživovací přístroj a vrátí se přijatelným způsobem na svou planetu. Využijeme-li usměrněného paprsku, poletí podél něj, opět získá oživovací přístroj a vrátí se rychleji než my. Než naše loď doletí k jeho planetě, bude moci oživit dostatečné množství svých soukmenovců a my budeme úplně bezmocní.“

Cesta do hlubin rusákovy duše VII

Po začátku ruské války proti Ukrajině založili tři významní ruští emigranti, kteří jsou v zahraničí už dávno, charitativní organizaci Skutečné Rusko. Byli to spisovatel Boris Akunin, tanečník Michail Baryšnikov a ekonom Sergej Gurijev. Skutečné Rusko kromě pomoci ruským emigrantům a ukrajinským uprchlíkům rovněž pořádá ankety.

Dotaz zněl: Proč se Rusko zřítilo do putinismu? Dotázaní většinou používali nicky, ale někdo se podepsal i celým jménem. Redakce otevřela souhrn odpovědí poznámkou, v níž uvedla: „Většina našich expertů a čtenářů se shodla na názoru, že se Rusko nikam nezřítilo, protože v této jámě (ať už měla jakýkoli název) sedělo vždy – se vzácnými přestávkami na zdánlivou svobodu, která byla však spíše výjimkou z pravidla.“

Čtenář Fervestus N. N. uvedl: „Otrocká mentalita (zdravím nevolnictví!) zmnožená gulagem jako strukturou společnosti, to je to, co stále tlumí snahu menšiny žít ve svobodě.“ Helen Ostashevsky: „Země se do putinismu nezřítla. Panoval v Rusku vždy během jeho tisíciletých dějin. Svobodné roky koncem minulého a začátkem tohoto století byly anomálií, kterou vyvolal chaos přechodného období, přičemž šlo o přechod totalitní moci od komunistické strany k (tajné službě) FSB.“

Marina Monossova: „Napadá mě velmi drsná a politicky nekorrektní odpověď. Myslím si, že se ruský národ historicky zformoval tak, že myšlenky demokracie a důstojného života jsou mu cizí. To prochází skrz nasrzk společnosti. Včetně inteligence.“

Trhl celým tělem. Uvažoval správně. Ale znovu se mu zdálo, že na něco zapomněl. Pomalu pokračoval: „Máme teď jedinou výhodu. Ať přijmeme jakékoli řešení, dvounohý se ho bez překladatelského stroje nedozví. Můžeme vypracovat plán, který zůstane i pro něho tajemstvím. Ví, že ani on, ani my nemůžeme zničit loď. Zůstalo nám pouze jediné východisko. Jediné!“

➤ Kapitán Gorsid ho přerušil: „Jak vidím, vše jste pochopil. Vypojíme motory přístroje udržujícího řízenou reakci a zahyne spolu s dvounohým!“ Vyměnili si pohledy a ve všech očích bylo možno vidět hrdość na svou rasu. Ineš se postupně chápavě každého dotkl.

O hodinu později, když se už zvýšila teplota hvězdoletu, Ineš napadla myšlenka, která ho přinutila rozběhnout se k mikrofonu a zavolat Šjuriho.

„Šjuri!“ vykřikl. „Pamatujete si, Šjuri, když se dvounohý probudil a zmizel... Vzpomínáš si na to? Kapitán Gorsid nemohl hned přinutit tvé pomocníky, aby zničili lokátory. A my jsme se jich nezeptali, proč váhali. Zeptej se jich, hned se jich zeptej.“

Následovalo ticho, pak k němu slabě dolehl Šjuriho hlas ru-

Olga Vlasenko: „Snažila jsem se, kandidovala jsem na zastupitelku, bojovala jsem. A taky jsem ty volby vyhrála. Jen pánbůh ví, co mě to stálo. Ale pak jsem pochopila, že spravedlnost potřebuji jenom já a ještě pár lidí. Většina nepotřebuje nic, jen se najíst a basta. Kdo má víc peněz, touží po autu a dovolené. A to je všechno, pro ně je Putin borec.“

Olga Pravdina: „To je historická záležitost. Zlatá horda, jejíž tradice převzali moskevští carové, nevolnictví, které bylo zrušeno mnohem později než v jiných státech, krátké období zárodků demokracie a technického pokroku, které skončilo bolševismem. Jiný způsob života si většina obyvatelstva jednoduše nedokázala představit a v podstatě na něj ani není připravena. Proto je finále, k němuž se Rusko blíží, jen zákonité.“

Nestor nezávislé ruské sociologie profesor Lev Gudkov z agentury Levada centrum nedávno odpověděl na dotaz, proč se Putinovi stále daří udržovat na své straně většinu obyvatel Ruské federace, takto: „Hlavní důraz se dává na starou, ale perfektně funkční verzi o zlém Západu, který ohrožuje bezpečnost Ruska... (Obyvatelstvo) má čistě konformistický, netečný přístup, chová se pasivně a postrádá vůli brá-

nit se. Navíc má v hlavě zmatek. Ale pravdou zároveň je i to, že klesá množství agresivních stoupců ruské války až do vítězného konce.“

Alexandr Mitrofanov, Český rozhlas Plus

šený třeskem poruch: „Nemohli... proniknout... do úseku... Dveře... byly zavřeny!“

Tak je to tedy! Znamená to, že přehlédli nejenom jednu maličkost! Člověk se probudil, všechno pochopil, stal se neviditelným a okamžitě se vydal na hvězdolet. Odhalil tajemství lokátoru i tajemství oživovače. Když se pak znovu objevil, věděl už všechno, co potřeboval. A soustředil se jen na to, aby je přinutil k sebevraždě! Nyní za několik okamžiků opustí loď s jistotou, že ani jedna cizí bytost nebude vědět o jeho planetě. S pevnou vírou, že jeho rasa se obrodí, bude znovu žít a nikdy už nezahyne.

Otřesený Ineš se zvedl a začal vykřikovat do mikrofonu to poslední, co pochopil. Všechno přehlušoval řev energie, kterou nikdo neřídil. Žár rozleptával jeho kovový krunýř. Když se Ineš pokusil dostat se k regulátoru energie, vstříchl mu vyšlehl purpurový oheň. Vrhel se zpátky k vysílači. Několik minut ještě něco pištěl do mikrofonu. Pak se však mohutný hvězdolet proměnil v obrovský kotouč světlemodrého slunce...

The Monster, 1948, ilustrace Ed Cartier, anonymní překlad

Lenin jako Dart Vader (Oděsa)

Bude Richard Nixon prezidentem i v roce 3000?

Už dlouho mě fascinují otázky kolem osoby amerického prezidenta. V podstatě jde o nejdůležitější funkci na světě, kterou zastávala řada pozoruhodných osobností, jakými byli např. George Washington, Thomas Jefferson a Abraham Lincoln. Nejvíce mě však fascinuje trojice Kennedy, Johnson a Nixon. Svě úřady zastávali v letech 1961–1974 a rozhodujícím způsobem změnili celou zemi. Kennedy byl posledním prezidentem, který si na svoji inauguraci vzal cylindr. Nixon se stal prvním prezidentem, který odstoupil z funkce. Všichni tito muži byli nepochybně významní a nadaní, ale v konečném důsledku do jednoho selhali a nedokázali dosáhnout svých vytčených cílů. Svým způsobem nejvíce selhal Nixon, kterého dodnes americká veřejnost považuje za jednoho z nejhorších prezidentů všech dob.

Nixon však žije dál v naší představivosti a jeho vliv dalece přesahuje jeho působení v úřadu. Je sice pravdou, že jen zřídka je vykreslen v pozitivním světle – ale přesto se k němu neustále vracíme. O Geraldovi Fordovi nikdy nebylo natočeno mnoho filmů, a to z dobrého důvodu. Na druhou stranu, Nixona najdete téměř všude. Do jisté míry bychom to mohli připodobnit k filmovému světu Marvelu nebo k vesmíru Hvězdných válek (o obou jsem již psal); existuje totiž i fiktivní svět Richarda Nixona a jeho středobodem je film Olivera Stonea *Nixon* z roku 1995.

V dnešní době se o režisérovi Oliveru Stoneovi mluví především kvůli jeho šíleným politickým postojům; navíc už léta nenatočil žádný dobrý film. Snímek *Nixon* je jeho mistrovským dílem a nejlepším filmem o politice, jaký jsem kdy viděl. Film sice nevypráví ucelený a chronologicky uspořádaný životní příběh tohoto prezidenta; děj je naopak vystavěn nelineárně. Přesto máte pocit, že se do tohoto muže dokážete skutečně vcítit. Anthony Hopkins, který se Nixonovi vůbec nepodobá, podává úžasný výkon. Skutečně se z něj stal „Tricky Dick“ (Zákeřný Dick); je plný sebestřelosti, zášti, je shrbený a má zpocené obličej.

Film v podstatě je souborem pozoruhodných záběrů, které se střídají jeden za druhým. Sledujeme tak Nixona při předvolebních debatách v roce 1960, v nichž podle posluchačů rozhlasu slavně zvítězil, ale podle těch, kteří je sledovali v televizi, s Kennedyem prohrál, protože Kennedy byl mladý a pohledný, zatímco Nixon působil vyhybavě a neupraveně. V černobílém provedení pozorujeme Nixonovo dětství v jižní Kalifornii, kde vyrůstal v chudé kvakerské rodině jako jeden z pěti bratrů. Jeho dva sourozenci se nedožili dospělosti, protože je sklátila tuberkulóza, což Nixona pronásledovalo po celý život. Staneme se svědky Nixonovy šokující porážky v kalifornských guvernerských volbách v roce 1962 – události, která měla ukončit jeho politickou kariéru. A pak pozorujeme jeho vítězství v letech 1968 a 1972, přičemž v roce 1972 dosáhl jednoho z nejpřesvědčivějších volebních úspěchů v americké historii. Posloucháme Nixonovy projevy, v nichž mluví o „mlčící většině“, o oněch klidných vlastencích, kteří nepodporují zločin, neberou drogy, nejsou součástí násilných a radikálních sociálních hnutí

té doby. Jsme svědky Nixonových diplomatických úspěchů a jeho jednání s Brežněvem a Maem. A posléze sledujeme, jak to všechno ničí Nixonovy charakterové vady. Jeho paranoia, sebestřelost a výsledné selhání svým způsobem připomínají shakespearovskou tragédii. Za Nixonovým vzestupem totiž stály ty samé vlastnosti, které nakonec přivodily jeho pád. Stoneovi se to podařilo velmi skvěle zachytit. Film trvá v plné verzi tři a půl hodiny, ale zásluhou přesvědčivých hereckých výkonů a vynikajícího střihu vám to tak ani nepřijde. Stoneův konspirační přístup do tohoto filmu dobře zapadá, protože i když se často odchyluje od historické reality, vzniknou z toho skvělé záběry, jako například děsivá scéna, kdy Nixon navštíví orchidejemi naplněnou kancelář ředitele CIA Richarda Helmse. Z *Nixona* si odnášme především to, že ani velcí muži nemají vše pod kontrolou. Přestože byl Nixon velký intrikán a machiavelista, nakonec ani on sám nedokázal porazit takzvaný „deep state“.

Vedle filmu *Nixon*, který je dodnes nejlepším filmovým portrétem tohoto muže, se prezident Nixon objevuje i v celé řadě dalších snímků. Za zmínku stojí několik z nich. Je to například *Duel Frost/Nixon (Frost/Nixon)* od scenáristy seriálu *Koruna (The Crown)* Petera Morgana, který pojednává o slavné sérii rozhovorů, které Nixon poskytl britskému novináři Davidu Frostovi. Novější film s názvem *Elvis & Nixon* se zabývá neblaze proslulým setkáním prezidenta s „králem rock-and-rolu“. Zpočátku je Nixon znechucen tím, co považuje za hloupé focení, ale nakonec ke zpěvákovi najde cestu, protože si oba uvědomí, že mají překvapivě mnoho společného. Elvis odmítá hnutí hippies a nesouhlasí s politickým radikalismem šedesátých let, a žádá Nixona, aby z něj udělal tajného protidrogového agenta. Společně pořídí ikonickou fotografii a rozcházejí se v dobrém. Nixon si zahrál i v další komedii – ve snímku *Dick* z roku 1999 o dvou dospívajících dívkách, které se zapletou do skandálu Watergate. Prezident hraje klíčovou roli i ve dvou filmových klasikách, a to ve snímcích *Všichni prezidentovi muži (All the President's Men)* a *Forrest Gump*. A konečně bychom měli zmínit i můj další oblíbený film o Nixonovi, *Secret Honor (Tajná čest)* z roku 1984, který natočil legendární režisér Robert Altman a v hlavní roli bývalého prezidenta se představil Phillip Baker Hall. Hall je jediným hercem celého filmu, který sestává z devadesátiminutového monologu, v němž se Nixon potlouká po svém sídle v županu, s lahví whisky a revolverem v ruce. Díky vynikajícímu scénáři patří film k těm lepším ztvárněním Nixona, protože ukazuje jeho lidskost, místo aby se uchyloval k parodování.

Avšak některé z nejzajímavějších ztvárnění Nixona byste našli ve vědeckofantastických filmech. Je zajímavé, že Nixon si nikdy tento žánr neoblíbil. Díky informacím z pramenů, jako je prezidentův program a osobní deník promítače filmů v Bílém domě Paula Fishera, lze sestavit seznam všech promítnutých filmových titulů, které Nixon během svého pobytu v Bílém domě viděl. Jsou jich stovky, nicméně pouze čtyři z nich, *Zajati vesmírem (Marooned)*, *Selhání vyloučeno (Fail-Safe)*, *The*

Omega Man a *Na břehu (On the Beach)*, je možné zařadit mezi sci-fi. Svým způsobem byl Nixon filmovým fanouškem, jak podrobně popisuje Mark Feeley, autor knihy *Nixon at the Movies (Nixon v kině)*. Velmi se mu líbil například *Patton*; před bombardováním Kambodže a během něj ho dokonce viděl několikrát. Zvěsti, že se prezidentovi tento film líbí, se roznesly a předseda Mao se na něj podíval před Nixonovou slavnou návštěvou Číny, aby ho mohl lépe pochopit. Nixon sice nebyl největším fanouškem science fiction na světě a tomuto žánru se vyhýbal více než deset let, nicméně jeho postava se ve sci-fi literatuře opakovaně objevuje.

Nixon vystupuje jako prezident ve *Strážcích (Watchmen)* Alana Moora a Davea Gibbonse i ve filmové adaptaci tohoto komiksu z pera Zacka Snydera. V tomto alternativním světě setrval Nixon ve funkci prezidenta přinejmenším do roku 1985 a čtyřikrát zvítězil ve volbách díky pomoci hlavního týmu superhrdinů. Doktor Manhattan byl nasazen ve vietnamské válce, což Američanům zajistilo rychlé vítězství. Komediant zabil novináře Woodwarta a Bernsteina, takže vloupání do hotelu Watergate se nikdy nedostalo na veřejnost a celá aféra tak nepoškodila Nixonovu pověst. Moore Nixona vykreslil spíše záporně, protože skrze jeho postavu v podstatě kritizoval tehdejšího prezidenta Ronalda Reagana. Moore si totiž nechtěl znepřátelit čtenáře, a tak místo Reagana vybral Nixona, protože „se s vámi nikdo nebude hádat, že Nixon je zmetek“. Nixon se objevuje také ve filmech *X-Men: Budoucí minulost (X-Men: Days of Future Past)* a *Transformers: Odvrácená strana Měsíce (Transformers: Dark of the Moon)*, i když jen v malých epizodních rolích. Z tohoto pohledu představuje Nixonovu nejvýraznější sci-fi roli jeho účinkování v televizním seriálu *Futurama*. Nixon je zpravidla zpodobován buď vážně, komicky anebo je karikován, přičemž v tomto případě je zdůrazněna spíše ona komediální rovina. V seriálu je Nixon v roce 3000 zvolen prezidentem Země.

Je stále naživu, protože jeho hlavu uchovávají ve sklenici a on si tak zachoval vědomí. Podaří se mu vyhrát prezidentské volby, protože ukradne tělo robota Bendera a zajistí si tak hlasy všech robotů. V seriálu se objevuje spousta vtípů o Nixonově politické kariéře, včetně odkazů na Henryho Kissingera, nahrávky Watergate a Nixonova psa Checkerse. Celkově je zobrazen spíše vřele a vtipně.

Jsem asi jedním z mála lidí, kteří považují Nixona za skvělého prezidenta. Určitě měl své „vady na kráse“, ale byl skutečně skvělým politikem, jakých je v dnešní době jen málo. V lidové kultuře nicméně panuje všeobecné přesvědčení, že Nixon byl významným prezidentem. Objevuje se v televizních pořadech i na filmových plátnech více než kdokoli jiný. Dokázal okouzlit umělce, jako například Robert Altman a Oliver Stone, kteří chtěli porozumět americkým dějinám a kteří dokázali zachytit i drobné nuance tohoto muže. Zároveň však má obrovský potenciál pro vědeckofantastické příběhy, protože může být jak satirickou postavou, tak třeba i temným varováním. Jak Nixon dokázal během své politické kariéry několikrát, není radno ho podceňovat.

Petr Svoreň, Jr.

Je to o ekonomice, vážení

Koupil jsem si, čtenářové moji milí, tohle pondělí povytce ze sběratelko-charitativních důvodů v Čáslavské XBěčko a čtu Sašův úvodník o tom, co vše budou muset dělat, aby tento ročník nebyl jejich poslední.

Asi to mě přimělo kouknout před zaplacením na fakturu za listopadové číslo Interkomu a porovnat ji s tou za listopad 2021. A hledíme, nejenže cena vzrostla o 64 procent, ale hlavně to znamená, že výroba jednoho Interkomu vyjde na 41,40 Kč. Počítejte se mnou: ročník o 12 číslech vyjde na 496,80 Kč, což činí skoro o stovku víc, než dělá současné předplatné (má to slovo nějaká synonyma?, asi ho teď použiju vícekrát). A pozor, to je bez poštovného.

Nechce se mi už po roce zase zvyšovat abonmá, a tak se nejspíše vrátíme k několika dvojcíslovím ročně, jak jsme to dělali před covidem a „úpravou“ subskripce na současnou výši.

Ostatně možná jste i vy unaveni, když do vás Interkom pra-

videlně buší měsíc co měsíc. A to zatím nemluví o sobě (až teď): pokud jedno číslo plichtím pět dnů, tak to dá ročně dva měsíce práce včetně dní volna a státních svátků ☺.

Nemohu vám ovšem zabránit, abyste na příští rok neposlali na předplatném více než ty čtyři stovky, Interkom pak bude samozřejmě vycházet častěji. Návod najdete **na straně 2 dole**.

Tímto také děkuji sponzorům a čtenářům, kteří posílají vyšší částku už roky, na ně samozřejmě s tímto nápadem necílím.

Váš šéfredaktor

ZR

Odposlechnuto pod klipem Frank Wild, Kafuu: Hafo

Před tímto videem jsem nebyl schopen chodit... ale ono mi dodalo sílu zvednout se a skočit z okna. **@hunterplay9810**

Tohle je jeden z těch důvodů, proč k nám mimozemšťané nelétají. **@morhun2944**

Časem s vědou – prosinec

● velkých činech vědy, techniky a medicíny

Představme si dobu, kdy je člověk považován za výlučné dílo boží a kdy veškeré choroby na něho sesílá Hospodin. A v tomto myšlenkovém krunýři začne nějaký chemik, pravda, už renomovaný, tvrdit, že o životě a smrti nás, dítek božích, mohou rozhodovat jakási miniaturní zvířátka. Však nedosti – onen ne-lékař vykoumá, jak ty tvorečky využít k ochraně před stejnou nemocí, kterou samy způsobují. Přitom to vykoná napůl ochrnutý po mrtvici...

Život talentovaného koželužského synka Louise Pasteura (* 27. prosince 1822) je široce zpracovaný, proto se tu věnujeme jen jeho nejvýznamnějšímu zářezu – objevu/vynálezu aktivní imunizace proti infekčním chorobám.

V roce 1876 německý mikrobiolog Robert Koch izoloval bacila sněti slezinné a vypracoval obecná základní pravidla pro nakládání s bakteriemi. To Pasteura zaujalo.

V únoru 1878 předkládá v pařížské Akademii věd vlastní teorii mikrobiálního vzniku infekcí. V ní na rozdíl od lékaře Kocha vychází ze svých prací pro průmysl (kysání vína, piva, mléka, choroba bource morušového). Pasteurova představa je obecnější: hniloby, kvašení, infekce jsou příbuzné procesy působené mikroorganismy, které se (pokud jde o nežádoucí proces) dostávají do organismů či kvasného prostředí nejčastěji ze vzduchu. A hlavně: „Za každou konkrétní infekční nemocí se skrývá specifický mikroorganismus; jakmile ten bude odhalen, půjde vakcinací dosáhnout prevence jejího vzniku.“

A poněvadž v té době jeho krajan Henri Toussaint objevil a izoloval mikroba kuřecí cholery, zaměřil se na něj. Pěstoval jeho kultury a zkoumal jejich účinky na kuřata. Smrtost byla stoprocentní. V létě 1879 Pasteur předtím, než odjel na dovolenou, nařídil asistentovi, aby bacilem od Toussainta injekčně nakazil další pokusná kuřata. Asistent to neudělal a sám se odjel rekreovat. Provedl to až po svém návratu a zjistil, že kuřata infikovaná měsíc starou kulturou sice onemocněla, ale místo aby zemřela, uzdravila se. Chtěl defektní kulturu vyhodit, ale v tom už mu zabránil šéf, který se mezitím taky vrátil z prázdnin. (Trochu to připomíná příběh Alexandra Fleminga, který na jiných nevyhozených mikrobech objevil penicilin.)

Mezitím zvířata došla a zásilka nových ještě nedorazila. Pasteur tedy další pokusné hejtko doplnil těmi, která už jednou nakazil onou starou kulturou. A co se nestalo – po infekci silně virulentní čerstvou kulturou právě a jen ta nejen přežila, dokonce ani neomocněla!

Okamžitě ho napadá, že by se to dalo využít k imunizaci, a poprvé o tom jako o možnosti referuje koncem října 1879 v Akademii.

V prosinci 1879 použil oslabenou kulturu k první záměrné vakcinaci kuřat. Když je pak naočkoval agresivním kmenem, byla imunní. O výsledku referoval hned počátkem roku 1880.

V této – nejčastější – verzi hrála ústřední roli šťastná náhoda, pravda, v kopulaci s otevřenou myslí. Ostatně byl to právě Pasteur, kdo vyslovil dnes už zlidovělou moudrost, že *náhoda přeje připraveným...*

Každopádně, v době, kdy většina biologů ještě na patogení mikroby ani nevěřila, on objevil princip imunizace oslabeným patogenem.

Následovaly dva činy, které ho proslavily. Počátkem jara 1881 se na něho obrátila jedna regionální zemědělská společnost s výzvou: „Tvrdíte, že každou infekční nemoc způsobuje konkrétní mikrob a vy že jí umíte předcházet injekcí stejného, ale oslabeného mikroba. Nuže, prokažte to veřejným pokusem!“

Dne 5. května 1881 na vybraném statku Pasteur očkuje polovinu zhruba šedesátihlavého stáda ovcí, krav a koz první dávkou oslabených bacilů obávané nemoci antraxu. Dvanáct dní nato dávkou druhou, o něco silnější. Poslední květnový den dostávají všechna zvířata smrtelnou dávku bacilů. Podle mínění veterinářů musela být zvířata do dvou dnů po smrti. Drtivá většina těch neočkovaných vskutku uhynula, avšak očkovaná přežila. Dokonalý zázrak!

Potom se Pasteur zaměřil na vzteklinu, se kterou se setkával už jako kluk. To viděl, jak se psi kousnutí vypaluje rozžhaveným železem. Více než šedesátiletý badatel se stává náruživým sběratelem pění z tlam vzteklých psů. Neváhá pipetou nasávat téměř k ústům smrtelnou kaši z mozku uhynulých zvířat... Ověřuje si, že i vzteklna zanechává imunitu, učí se pěstovat a oslabovat její tehdy ještě neobjevený virus. Potom dva jeho očkovaní psi přežívají i nejprudší nákazu. Úspěch se rozkřikne a ze všech stran přicházejí zoufalé dopisy. I brazilský císař prosí o pomoc... Pasteur sice sní o povinné vakcinaci všech hafanů ve Francii – nebo alespoň pokousaných lidí, ale napřed je třeba postup vědecky dotáhnout. Život však rozhoduje po svém. Až z Alasky přichází jedna maminka s pokousaným synkem. A tak 6. července 1885 dostává malý pacient první ze čtrnácti injekcí... Nedlouho poté očkuje devatenáct ruských mužů pokousaných vlkem. Stává se legendou – a zůstává jí i po své smrti v roce 1895.

Pro mě je Louis Pasteur největším dobrodincem všech dob; jeho poznatek jednak zachraňuje miliony životů, jednak patří k těm, které nelze nikterak zneužít. **František Houdek**

Odposlechnuto

Francouzi jsou mistři ve vynalézání věcí, o které zbytek světa nestojí, a Francouze to pak vytrvale trápí.

S. Clarke: Tak pravil hlemýžď'

V anglické nemocnici se probere chlapík a přivolání doktor mu říká:

„Měl jste nehodu, byl jste dva měsíce v komatu.“

„Jak si teď vede premiér Johnson?“

„No, víte... on už není premiérem.“

„No dobře, a jak si vede jeho nástupce?“

„No, víte... je to žena, ale ona už taky není premiérkou.“

„Panebože, a co na to říká královna?“

„No, víte...“

ZIDANE

Pekla vzdálená i blízká Třeštění letitého popularizátora 121

O objevu první černé díry ve vesmíru jsme tu už psali (viz *Časem s vědou* v IK 2016/1). Takže jen stručně: Teoretická linie objevu začala už v roce 1783, kdy severoanglický farář John Michell připadl na možnost gravitačního „uvěznění“ světla velmi hmotnou hvězdou. Veden newtonovskou mechanikou a korpuskulární teorií, si představoval, že dráha částic světla o konečné rychlosti (tehdy už přibližně známé) se ohne po balistické křivce podobně jako kámen vržený na Zemi vzhůru. Dokonce spočítal poloměr takové hvězdy. Pokud by měla hmotnost našeho Slunce, byly by to 3 kilometry. Zároveň upozornil, že ač neviditelná, mohla by se prozradit gravitačním působením na pohyb blízkých těles.

V roce 1916 k téměř závěru dospěl německý astrofyzik Karl Schwarzschild, avšak už na základě Einsteinovy obecné teorie relativity: dostatečně velká a hustá hmota zakříví prostoročas kolem sebe natolik, že se všechno uvnitř uzavře a čas se tam zkrátí na nulu. Pro vnějšího pozorovatele se takový objekt stane neviditelným. Pokud by měl mít hmotnost Slunce, měl by poloměr 3 km. Dnes se mu říká *horizont událostí* nebo *Schwarzschildův poloměr* (já bych mu raději říkal *Michellův*). Tolik teorie.

Vyvíjelo se i názvosloví. Michell použil termín *temná hvězda*. Po Schwarzschildovi se jí říkalo vědecky *Schwarzschildova singularita* nebo alternativně *zamrzlá hvězda*. Název *černá díra* použila na veřejnosti jako první americká popularizátorka Ann Ewingová v časopise *Science New Letters* z ledna 1964 (zaslechla ho od nějakého vědce), ale rozšířil se zásluhou amerického astrofyzika Johna Wheelera, který ho v prosinci 1967 použil v přednášce. I on ho pochytil od kolegy. (*Černá díra* je spolu s *velkým třeskem* zřejmě nejobraznější názvem v astronomii.)

Ve stejné době vrcholila pozorovatelská linie. Během roku 1964 dvě americké rakety Aerobee objevily rentgenový zdroj Cygnus X-1 v souhvězdí Labutě, vzdálený nějakých 7000 světelných let. Ukázalo se, že jde o systém dvou navzájem obíhajících objektů – hvězdného veleobra a jeho temného průvodce, který ze souseda vysával hmotu, a ta přitom intenzivně záříla. První specializovaná rtg. družice Uhuru v roce 1971 zdroj Cyg X-1 proměřila. Díky ní napřesrok Angličané Betty Louise Websterová s Paulem Murdinem a nezávisle Kanadčan Charles Thomas Bolton prohlásili Cyg X-1 za „dvojhvězdu s neviditelným těžkým průvodcem“. Toho odhalili podle jeho gravitačního působení na partnera. A v **prosinci 1972** byl jejich objev potvrzen už pod názvem *černá díra*.

Dnes víme, že uprostřed každé galaxie se nachází supermasivní černá díra (takzvaná galaktická) o hmotnosti až miliard Sluncí a že každá galaxie zároveň obsahuje množství menších (tzv. stelárních) černých děr, které vznikly zhroutením hvězdy o hmotnosti nad 5 Sluncí (sem patří i ta v Labuti).

Před necelými čtyřmi lety byly zveřejněny první snímky černé díry ve středu vzdálené galaxie M87 a letos na jaře jsme se mohli pokochat obrázky černé díry uprostřed naší Galaxie...

Oba případy ukazují temnou plochu obklopenou zářícím prstencem.

Černá díra je fascinující útvar. Prsteneček okolo, který je vidět, je tvořen hmotou padající do vlastní černé díry. Hmota přitom intenzivně září, vlivem gravitačního gradientu se předměty při pádu podélně trhají na cucky a vlivem magnetického pole se atomy protahují do nudlíček. Přestože se pád stále zrychluje, čas se v gravitaci natolik zpomalí, že předměty z vnějšího pohledu stojí na místě. (Matně mi tane představa z jedné starší sci-fi: Na světlém pozadí kolem díry astronaut z dálky pozoruje „nehybné“ hvězdolety lapené gravitací...)

Zatímco o viditelném okolí díry leccos víme a jsme schopni ho jakž takž pochopit, o tom, co je pod horizontem událostí, nevíme zhora nic. Je tam světlo nebo tma? Horko nebo zima? Tyhle „lidské“ otázky asi nemají smysl, poněvadž hmota uvnitř černé díry se řídí zákony, o kterých nemáme ponětí. Singularita ve středu díry má teoreticky nulové rozměry a nekonečnou hustotu, což sice vyhovuje relativitě, zato odporuje známé kvantové teorii.

Nu, pokud bychom chtěli hledat nejděsivější místo ve vesmíru, jakési peklo pekelné, našli jsme ho. Všechna pozemská pekla, jícny sopek, výhně pouští, jsou proti němu rájem. A přece existuje ještě jeden nepominutelný druh vlastní pouze myslícím tvorům – peklo duševní.

V křesťanství je peklo opsáno jako „způsob existence v úplném odloučení od Boha“, provázený „pláčem a skřípěním zubů“. Pobyt v pekle má být prázdný, neradostný, bezvýhodný. Takové atributy lze ovšem najít i u nevěřících a v životech jinak pohodlných, bezpečných, zajištěných, „stačí“ se kupříkladu narodit nadměrně přecitlivělý, prožít traumata v dětství nebo třeba podlehnout frustraci z neúspěchů. A tady se rýsuje další z paradoxů moderní civilizace: díky pokroku se nám jako lidstvu daří objektivně fyzicky **přežívat** čím dál líp, ale – třeba i bezdůvodně – jako jednotlivci subjektivně psychicky **prožíváme** čím dál hůř.

Peklo jako „stav mysli“ je tedy mnohem blíží, než se zdá. Naštěstí skoro totéž platí pro nebe.

František Houdek

Odposlechnuto

Polsko se rozhodlo, že vybuduje největší armádu v Evropě, budou mít skoro 1 300 tanků a tisíc samohybných houfnic, čili budou mít větší armádu než Velká Británie, Francie, Německo a Itálie dohromady, a v některých číslech budou Poláci srovnatelní s velmocemi, což není překvapivé, protože dlouhodobě k téhle pozici směřují. Jedním z důvodů, proč Ukrajinci tenhle konflikt nemůžou prohrát, je to, že Poláci to prostě nedovolí. Pro ně už je životním zájmem, aby Ukrajina ruskou expanzi zastavila. Osobně si myslím, že spojenci musí v zákulisí Poláky krotit, protože kdyby to bylo na nich, tak na Ukrajinu jdou a proti Rusům bojují. A v momentě, kdy se dá zelená tomu, aby Ukrajinu bránily západní stíhačky, si podle mě spousta polských pilotů bude chtít vybrat dovolenou.

Lukáš Visíng

Třicet let bez Isaaca Asimova

Letos je to tři desetiletí, co nás opustil Isaac Asimov (zemřel 6. 4. 1992), obr science fiction. A taky non fiction. Jako naprostý génius napsal bezmála pět set knih. Jistěže mnohé vyšly rovněž tady u nás, ale na řadu dalších se třeba nikdy nedostane. Realitou je, že části mladých, kteří si dotyčné knihy pořídí, stačí dnes v angličtině.

Povídku po povídce přepilný Asimov mj. komentoval ve dvacítkové sbírce typu *Roboti, Atlantida, Komety, Invaze*, ale i *Čarodějové* (1983), *Čarodějky* (1984), *Čáry* (1985), *Obří* (1985), *Ďáblové* (1987), *Monstra* (1988), *Kletby* (1989), *Kouzla* (1991).

Spolu s Martinem Greenbergem navíc čtenářstvu předložil sérii hned pětadvaceti souborů „velkých“ vědeckofantastických povídek, jak se urodily do světa dvacátého století rok po roce – od léta 1939 (vyšlo roku 1979). Pětadvacátá z těch antologií, vydaná v roce Asimovovy smrti, podchytila už literární díla roku 1963. Dál se nedostal, avšak existují kromě toho tři svazky (1981-1982) – pojmenované *Science fiction, Fantasy a Nejlepší hrůzné a nadpřirozené povídky* – , ve kterých byly vyčleněny a sestaveny nejzdařilejší povídky příslušných žánrů z devatenáctého století.

Seďmatřicet svazků má pak Asimovem kompletně napsaná série *Jak jsme přišli na to, že...* (1973-1991), do jejíž sféry padla „vysvětlovací“ díla typu *Jak jsme odhalovali, že je Země kulatá?*, *Jak jsme odhalovali jaderné síly?*, *Jak jsme odhalovali černé díry?* nebo *Jak jsme odhalovali vlastní mozek?* Poslední dva svazky stejné sady načaly, ale nedokončily rozklady o planetách naší sluneční soustavy: v letech 1990 a 1991 došlo pouze na výklad o objevování Neptunu a Pluta.

V letech 1962-1981 napsal Asimov taky sedm publikací různými způsoby analyzující *Bibli*, mezi něž patří *Biblická zvířena*, *Příběh Rút* nebo dvoudílný *Asimovův průvodce Bibli* z let 1968-1969. Vychrlit navíc dokázal neuvěřitelné množství svazků z oblasti matematiky, fyziky, chemie, biochemie, geologie, zeměpisu a historie i dalších věd, především astronomie. Asimov byl samozřejmě stejně významný beletrista a dokonce napsal i dva nevědeckofantastické, ryze detektivní romány (1958 a 1976), přičemž jeho detektivní povídky zaplnily dalších devět svazků (1974-1990). Komentoval a sestavil rovněž bezpočet antologií a roku 1970 vyšel dvousvazkový *Asimovův průvodce Shakespearem*.

Pokud jste se už před chvílí zarazili a ptáte se, zda mají všechny ty knihy úroveň, vezte, že ano, – a já teď – v překladu Pavla Medka – ocituji Mistrovu vzpomínku na jednu kritiku jím komentovaných her Williama Shakespeara.

„Vzpomínám si na krátkou pohrdavou recenzi, jejímž autorem byl jistý vysokoškolský profesor literatury, který se nijak netajil svým názorem, že moje knihy o Shakespearovi si vůbec nezaslouží komentáře. Recenze vyšla v nedělních *Times* a moje rozhořčení nad ní se nezmírnilo ani dnes, kdy od jejího vydání uplynula dvě desetiletí. – O několik let později jsem potkal jednoho studenta příslušné vysoké školy a zeptal jsem se ho, jestli zmíněného recenzenta (jehož jméno si samozřejmě pamatují, ale nebudu ho zde uvádět), nezná. Skutečně ho znal.

„Co byste mi o něm mohl říct?“ zajímal jsem se.

„Je to takový hrozně samolibý skrček,“ odpověděl student.

„Fajn,“ přikývl jsem spokojeně, „přesně tak jsem si ho představoval.“

16. 7. 1965 obědval Isaac Asimov s šéfem nakladatelství, které vydalo jeho *Průvodce inteligentního muže přírodními vědami*, a přítomen byl i slavný matematik Martin Gardner (1914–2010), jehož nejspěšnějším dílem se trochu překvapivě stal svazek *The Annotated Alice*, obsahující nekrácený text knih *Alenka v říši divů* a *Za zrcadlem* včetně Tennielových ilustrací. Martin Garner tu rozebírá matematické a nejen matematické aspekty řady Dodgsonových sentencí. „Úžasná kniha, kterou jsem přečetl několikrát,“ podotýká Asimov, jemuž její autor během oběda objasnil, že chce-li se skutečně pobavit, ať vybere některou svou oblíbenou knihu a připraví její komentované vydání.

V jednom newyorském antikvariátu narazil Asimov na výtisk Byronova *Dona Juana*, i zašel do nakladatelství Doubleday a získal tamního redaktora k vydání *Juana* s komentářem, jenž vysvětlil narážky na víc i méně klasická díla a obsáhne reference na nejrozdílnější témata. Okamžitě nato se Asimov dal do práce, aby zjistil, že se Gardner naprosto nemýlí. Královsky se bavil. Ale nebyl natolik naivní, aby věřil, že půjde podobná publikace na obyt, což stejně chápal i Doubledaye. Širší čtenářskou obec romantická poezii postnapoleonského období nezajímá. Ale nakladatel učinil chlapíkovi, který už jim vydělal dost peněz, radost; dílo vyšlo roku 1972, kdy se zde u nás po něm sotva kdo ohlédl. Jmenuje se *Asimov's Annotated Don Juan*, dostalo i cenu a nakladatel netušil, že autor počal hned po jeho dopsání horečně pracovat na něčem obdobném, a totiž *Asimovově komentovaném Ztraceném ráji*. Text hodlal Doubledayovi předat dřív, než přijde na pulty *Juan* a než se předvede jako propadák.

Tato kniha komentářů vyšla roku 1974. „Potěšení, které mi psaní přineslo, bohatě převážilo všechny peníze,“ píše o tom Isaac Asimov, kterému roku 1979 nabídla redaktorka jiného nakladatelství Jane Westová, aby zpracoval komentované vydání další knihy, kterou si směl opět najít a vybrat sám. Staly se jí *Gulliverovy cesty* a *Komentované* vyšly roku 1980. „Pak už zbývala jen jediná kniha, jejíž komentované vydání jsem chtěl za každou cenu připravit,“ uvádí Asimov ve vzpomínkách, „a příležitost přišla v druhé polovině osmdesátých let.“ Vyčlenil si dva měsíce a nepřestal pracovat dřív, než dopsal *Komentované hry Gilberta a Sullivana*.

„Tak strašně jsem stál o vydání této knihy, že jsem ji Doubledayovi nabídl bez zálohy. Reagovali dobře známým úslovím *Nebud' hlupák, Isaacu*, kterého se mi od nich dostávalo v jednom kuse, a následně mi vyplatili zálohu pětkrát vyšší, než jakou jsem dostal za *Dona Juana*. Kniha vyšla roku 1988. A přestože to byla velice tlustá kniha, která se prodávala za padesát dolarů a kterou člověk sotva zdvihl, podařilo se jí na zálohu vydělat.“

Snad jsem Asimova charakterizoval a připomněl dostatečně. Třicet let nám chybí, jak řečeno, ale jeho dílo máme. 2. ledna 2023 uplynou od Asimovova narození 103 roky. **Ivo Fencel**

Zpráva o pátku 28. března 1985

(psáno pro Trifida a Makropulose)

O tom, že Kurt Vonnegut Jr. přijede do Prahy, mi telefonoval Pavel Kosatik. Přijede prý ve čtvrtek večer a v pátek bude k vidění v šest hodin večer ve společenské vile americké ambasády nahore na Letné. Pavel měl pozvánku od Mr. amerického ambasadora vystavenou na Mr. a Mrs. Kosatik. A Pavel byl toho dne názoru, že bych mohl docela dobře vystupovat jako Mrs. Kosatik. Takřka současně jsem se stejnou zvěstí dozvěděl od paní Viktorie Š., která je sousemka o pár baráků nahore v ulici. Je to Angličanka, mluví patačeštinou (např. „uklíží zuby“, místo aby je čistila) a na US ambasádě je jako doma. Do třetice zprávu o Velmistrově příjezdu potvrdil Jarda Veis, který ví vše. Ve čtvrtek večer bylo navíc známo, že Velmistr Vonnegut, Jr. podepisuje knihy od čtyř hodin v knihovně US ambasády ve Vlašské ulici. V pátek ráno jsem začal shánět všechna vydání Vonneguta (nadále VV, Jr.), abych si je dal podepsat. Ukázalo se, že mi nějaký lump zlodějská ukrad Kolíbku. Vydal jsem se tedy do firemní knihovny mé rodné Mladé fronty, abych tam Kolíbku přemístil, ale ukázalo se, že nějaký lump zlodějská ji ukradl 24 hodin přede mnou. Mezitím volal Pavel Kosatik a staral se, jestli do společenské vily U. S. ambasády (dále SVUSA) pouštějí bez saka a bez kravaty. Já byl toho názoru, že pouštějí, ale lidi se sakem a kravatou tam viděj raději. Pavel pak volal znovu, jestli to nevdá, když půjde do SVUSA v manšestrovém saku, a já byl toho názoru, že z toho nebude šokovaný ani VV, Jr., ani osazenstvo SVUSA.

Ve čtyři odpoledne v pátek byl průjezd US ambasády (nadále USA) plnej lidí, a to už se vědělo, že v poledne toho dne VV, Jr. podepisoval své knihy v Čapkově knihkupectví na Tylově náměstí (nadále ČknTn) a že tam bylo celkem málo lidí, protože obyvatelstvo je stále ještě ve své většině přesvědčeno, že Vonnegut bude nějaký pokrokovéj spisovatel NDR, a neví, že to je VV, Jr. Ty lidi, co se tlačili v průjezdu USA, asi toho taky moc o VV, Jr. nevěděli, protože s sebou neměli knihy, nýbrž takový papírky, co USA vydává pro lidi, kteří si choděj do knihovny USA půjčovat desky a knihy a přišli, aby se jim VV, Jr. na ty papírky podepsal. V průjezdu USA jsme byli tři, Pavel Kosatik (nadále PK), Jarda Olša, junior (nadále JO, Jr.) a já (nadále j.). Ve čtyři deset přijelo velký auto (tím průjezdem furt jezdily velký auta, sem a tam, a dav se vždycky rozestoupil vlevo a vpravo a ty velký auta jezdily těsně kolem špiček a řidič koukal do zrcátka, jestli někomu ty špičky nepřejede, ale nepřejel), a z toho velkého auta vylezli americký bafuňáři (nadále AB) a s nimi VV, Jr., kterej vypadal docela jako na fotkách, až na to, že byl zřejmě přiozralej a mával, kdežto fotky jsou střízlivý a nemávají, leda když je přiozralej ten, co se na ně dívá. K těm fotkám: to dopoledne, kdy jsem sháněl ukradenou Kolíbku, jsem vykopíroval osmnáct fotografií s kšichtu VV, Jr., abych je dal od VV, Jr. vyautogramoval, a aby z toho mělo radost sedmnáct fanů a j., to se rozumí. VV, Jr. a AB vlezli do knihovny, ale nikoho za sebou nepustili, takže dav se shluknul před dveřma knihovny, PK, JO, Jr. a j. jsme byli ÚPLNĚ vpředu, jenže po 15 min. ček. se dveře otevřely a AB s VV, Jr. přešli přes průjezd USA naproti

do výstavní síně, tam se VV, Jr. posadil a jeden AB se postavil ke dveřím a prohlásil, že VV, Jr. každému podepíše jen jednu knihu, takže já vlík kompletní paré knih VV, Jr. (svoje mínus Kolíbka, co mi neznáměj lump ukrad, plus kompletní paré přítelkyně H. a Mechanický piáno přítele Š.) zbytečně. No, podepsal mi Jatka plus fotku (protože se AB nekoukal), PK taky knihu a fotku (AB slepej) a JO, Jr. jenom knihu, protože AB prokouk.

VEČER: SVUSA, nóbl barák po Pečkovi, samý toalety, PK a JO, Jr. s kufírkama a j. s taškou a foťákem, magnetákem, knihama (co kdyby) a těma fotkama (dtto). JO, Jr. a j. jsme byli připravený, že my voba jsme Mrs. Kosatik, neboť Mr. Kosatik je mormon a žije v dvojženství. Dostali jsme se dovnitř, tam všechno nóbl, já vomylem si vzal od pingla něco, co vypadalo jako grenadina, a von to byl bourbon whisky a já měl před SVUSA auťák, chtěl jsem tu pseudo whisky-grenadinu udat Nesvadbovi, ale ten tam měl taky auťák a NIKDO nechťel whisky. Pak přišel VV, Jr., kolem něho plno AB a nějakých Čechů (nadále NČ). Dlouho se nedělo nic, pak promítli film Jatka č. 5, kde je všecko, co je v knize, ale dává to menší smysl a ty, co neznaj knihu, byli z toho celí tumpachoví a nejvíc se divili, proč ty Drážďany vypadaj zrovínka jako Malá Strana v Praze, až jim došlo, že ten film byl natočený v Praze, prostě, milý Watsone, nich wahr? Po filmu pan US ambasador přivedl VV, Jr. a že prej se všichni můžeme ptát, a všichni Č (samozřejmě včetně PK, JO, Jr a m., což je genitiv od j.) se styděli, akorát jeden AB se zeptal: „Co píšete, Mistře?“, a von řek, že knihu, která se bude odehrávat za milión let od teďka, a že lidi budou mít malý mozečky a ploutve místo rukouch, což je výhoda, neboť nebudou moct střílet ze samopalů. Pak taky řekl, že jedinej, kdo měl výhodu z bombardování Drážďan, který neuspíšilo konec 2. svět. vál. ani o 1. min., je on, kterej napsal Jatka a vydělal na nich kupici peněz, cca 3 US dolary za jednu mrtvolu (citát). Pak zamával a šel pryč. A bylo vidět, že je to fakticky fajn chlap, a všichni litovali, že si s ním nemůžou povídat, protože von nechce, neboť je nepřístupnej.

A ještě jsem zapomněl (málem): PK, JO, Jr. a j. jsme přišli do SVUSA přesně a moje žena se sousem Š. asi dvacet minut po nás, a hned se ke mně hrnuli a tlemili se, neboť se ukázalo, že já V (hádejte, co to znamená) jsem nechal ležet ty podepsaný od odpoledne od VV, Jr. knihy na autě, co jsem zaparkoval před SVUSA. A nikdo je neukrad. Akorát tu Kolíbku mi někdo ukrad, ale to už bylo dřív.

Toť konec raportu vašeho exkluzivního zpravodaje O. Nef. A. Trifida a Makropulose zdravím wellmi wellmi! **O. N.**

Odposlechnuto

Včera náhle a nečekaně zemřel běloruský ministr zahraničí Uladzimir Makej. Hned se vyrojila spousta úvah, kdo je za tím a jaký tím kdo komu dává signál. Oč srozumitelnější by situace byla, kdyby jeho hlavu dnes ráno našel Lukašenka v nohách své posteje.

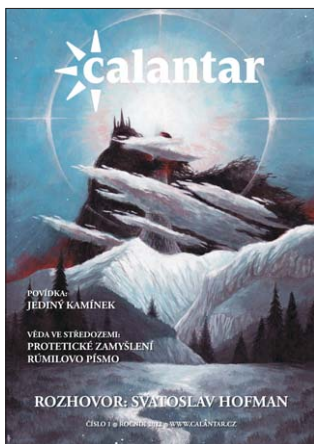
Grobenius

Sci-fi klub ANDROMEDA Plzeň vyhlašuje

34. ročník literární soutěže O Stříbřitělesklý halmochron

Soutěžní podmínky:

- Zasláné povídky musí být v žánru sci-fi, upřednostňujeme zejména povídky na téma cestování časem.
- Musí jít zásadně o dosud nepublikované povídky v českém nebo slovenském jazyce.
- Rozsah povídky je omezen na 40 normostran.
- Každý autor může zaslat do soutěže maximálně tři povídky.
- Soutěž je NEANONYMNÍ – tzn. příspěvky musí mít v hlavičce jméno autora či alias, pod kterým budou uváděny.
- Texty musí být napsané v běžném textovém editoru (ve formátu *.doc, *.docx, *.odt, *.txt apod.). Soubory by neměly obsahovat viry známého či neznámého původu.
- NEZAPOMÍNEJTE UVÉST ZPÁTEČNÍ POŠTOVNÍ ADRESU!
- SFK ANDROMEDA si vyhrazuje právo na uveřejnění povídek ve sborníku soutěžních prací.
- Prosíme autory, kteří nesouhlasí se zveřejněním svého příspěvku na Internetu, necht' nás na to laskavě upozornit.
- Uzávěrka soutěže je dne 30. dubna 2023.
- Vyhlášení výsledků proběhne během září 2023.
- Ocenění autoři obdrží pamětní diplom a tištěný sborník oceněných prací, vítěz se stane držitelem funkčního modelu Halmochronu. Všichni účastníci soutěže obdrží elektronickou verzi sborníku se všemi soutěžními povídkami.
- Soutěžní příspěvky zasílejte výhradně v elektronické podobě na e-mailovou adresu: endymion@email.cz, nebo na adresu: Petr Kaufner; Kralovická 41, 323 32 PLZEŇ, kde získáte i další informace.
- Pořadatelé se zavazují, že osobní údaje účastníků soutěže neposkytnou žádné třetí osobě a využijí je pouze pro komunikaci s autory prací.

Calantar

Právě vychází první číslo magazínu s tolkienistickou tematikou Calantar.

Otce projektu možná znáte jako Starého Brala, a z nadšených tolkienistů je v redakci třeba v těchto kruzích známá Irith Zimostřávová.

Časopis ke stažení najdete na <http://calantar.cz/>, ale na lednovém TolkienConu bude k dispozici i v tištěné formě. **LB**

NON FICTION

Volodymyr Vjatrovyč

Ukrajinské 20. století

Utažované dějiny

„Nemůžeme být jeden národ, my jsme svobodní lidé a vy otroci,“ říkali ukrajinští obrozenci Rusům, nebo jak to dnes drsněji vyjádřil svobodník Jurij Gudymenko: „Národ přežvýkavců není s to pochopit národ kozáků. Ale ani tuhle prostinkou myšlenku nedokážou strávit.“ Jsou to hyperbolizovaná vyjádření, ale našla by oporu v příkladech z dávných i novějších dějin.

Od tragické chyby hejtmána Chmelnického se vždy našli Ukrajinci, kteří se netoužili stát otroky, byť cara celého světa. V jejich historické paměti přežívala vzpomínka na jiný způsob života. Jen pár let potom, co se Moskevské velkoknížectví vymanilo ze závislosti na Zlaté hordě (aby pak v mongolských praktikách jen s několika krátkými přestávkami pokračovalo dodnes), měl už Kyjev samosprávu podle Magdeburského městského práva. A z toho, že dodnes stojí památník, který to oslavuje, soudím, že si tohoto civilizačního rozdílu Ukrajinci nikdy nepřestali být vědomi a také podle toho jednali. V roce 1917, kdy Rusové, znechucení carismem, přenechali vládu bolševikům nebo ve své většině jen apaticky čekali, zda je někdo neosvobodí, vyhlásili Ukrajinci nezávislost své země a bolševikům trvalo tři roky, než ji připojili zpět k Ruské říši.

A o tom vypráví kniha Volodymyra Vjatrovyče. Přináší neobyčejné peripetie obyčejných lidí, vůdců ilegality a politických vězňů, jejich rodin, výzvy, kterým čelili vojáci a partyzáni, vypráví o fantastických obviněních nejnižších vyšetřovatelů proti největším spisovatelům své doby. Autor zpřístupňuje kdysi tajné a donedávna zatažované příběhy, jež přístupnou, čtivou a názornou formou odhalují zatažované a překrucované stránky dějin Ukrajiny 20. století.

Volodymyr Vjatrovyč (1977) je ukrajinský historik zabývající se osvobozeneckým hnutím na Ukrajině. Působil jako ředitel Archivu SBU, který byl otevřen všem zájemcům a badatelům ze zahraničí. Pracoval také v Harvard Ukrainian Research Institute. V letech 2014–2019 působil jako ředitel Ukrajinského ústavu národní paměti.

Od roku 2019 je poslancem ukrajinského parlamentu za stranu Evropská solidarita. Vystudoval historii na Lvovské univerzitě, publikuje studie i populárně vědné texty o dějinách Ukrajiny 20. století. V současnosti je příslušníkem ukrajinské domobrany.

Ten památník Magdeburského městského práva mi stále leží v hlavě, dovedete si představit monument oslavující třeba náš Nový občanský zákoník? **ZR**

Volodymyr Vjatrovyč: Ukrajinské 20. století, Academia, Praha 2022, dotisk, překlad Rita Kindlerová, 744 str., 650 / 520 Kč

